

APSTIPRINĀTS
29.06.2022. ISMA Senāta sēdē,
protokols Nr. 6

ISMA INFORMĀCIJAS
SISTĒMU
MENEDŽMENTA
ANNO 1994 AUGSTSKOLA

Studiju virziena "Vadība, administrēšana un nekustamo
īpašumu pārvaldība"

**STUDIJU PROGRAMMAS „PROFESIONĀLĀ
BAKALAURA STUDIJU PROGRAMMA
“UZŅĒMĒJDARBĪBAS VADĪBA TŪRISMĀ”**

Pārskats par 2019./2022. studiju gadu veikto studiju programmas pilnveidi

Rīga, 2022

Saturs

1. Studiju programmas raksturojošie parametri	4
1.1. Pēdējo 3 gadu izmaiņu studiju programmas parametros apraksts un analīze.....	5
1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā un to analīze	5
1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas parametru savstarpējo sasaisti	14
2. Studiju saturs un īstenošana.....	15
2.1. Studiju kursu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums.....	15
2.2. Studijuursos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes un sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums	15
2.3. Studiju īstenošanas metožu novērtējums.....	15
2.4. Studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem novērtējums	17
2.5. Analīze un novērtējums par programmā studējošo noslēguma darbu tēmām un vērtējumiem.....	19
2.6. Analīze un novērtējums par programmā studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē.....	21
2.6.1. Analīze un novērtējums par programmas absolventu aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē	24
2.6.2. Analīze un novērtējums par darba devēju aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē	27
2.7. Studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes novērtējums programmai	28
3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums	30
3.1. Resursu un nodrošinājuma atbilstība studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai.....	30
4. Mācībspēki.....	31
4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu	31
4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums	31

4.5. Akadēmiskā personāla iesaiste zinātniskajā pētniecībā un iegūtās informācijas pielietojums studiju procesā.....	32
4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums. Studējošo un mācībspēku skaita attiecība studiju programmas ietvaros	34
Pielikumi	36
1. Pielikums. Studiju programmas plāni	37
2. Pielikums. Studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” atbilstība valsts izglītības standartam.....	41

1. Studiju programmas raksturojošie parametri

Tabula Nr.1.

Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” parametri

Studiju programmas nosaukums	Nosaukums līdz 2022.g. “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” 2022.gada, saņemot akreditācijas atzinumu, nosaukums tika mainīts uz “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”	
Studiju programmas nosaukums angļu valodā	Business Administration in Tourism – angļu valodā nosaukums paliek nemainīgs	
Profesijas kods profesiju klasifikatorā	1431 05	
Īstenošanas forma, veids, ilgums (ja nepilni gadi, norādīt mēnešos) un īstenošanas valoda*		
* Saskaņā ar izmaiņām Augstskolu likumā, sākot no 2019.gada 1.janvāra studijas netiek īstenotas krievu valodā.		
Pilna laika klātie	4 gadi	Latviešu un angļu
nepilna laika klātie	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu
nepilna laika neklātie	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu
Īstenošanas vieta	1. Rīga, Lomonosova iela 1, k-6, LV-1019. 2. ISMA Latgales filiāle, Kandavas iela 17, Daugavpils, LV-5401. 3. ISMA filiāle Fergānā (Uzbekistānā), ул. Мураббийлар, д.19, ул. Ал.–Фаргоний, дом 48 (“Дом офицеров”), Fergāna, Uzbekistāna (akreditēta kopš 2019.g.)	
Studiju programmas direktors/-e	Līdz 2022.gada 28. jūnijam - Dr.oec. Jevgenija Dehtjare Sākot no 2022.gada 28. jūnija – mg. Jūlija Mironova	
Piešķiramais grāds, profesionālā kvalifikācija	2012.-2019. gg. piešķiramais grāds – profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā, piešķiramā kvalifikācija “Tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs” Kopš 2019.gada 18.septembra - piešķiramais grāds atbilstoši profesionālajai kvalifikācijai – profesionālā bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā . Piešķiramā kvalifikācija – “Uzņēmuma vadītājs” .	
Studiju programmas mērķis	Sagatavot augsti kvalificētus, inovatīvi domājošus un konkurētspējīgus tūrisma uzņēmējdarbības vadītājus, kuri spēj dibināt un vadīt jaunus, inovatīvus un globālajā tūrisma tirgū konkurētspējīgus uzņēmumus vai ieņemt vadošus amatus jau esošos uzņēmumos gan Latvijas tirgū, gan arī ārzemēs.	
Studiju programmas uzdevumi	1. Sniegt konkurētspējīgu augstāko profesionālo izglītību atbilstoši piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un 6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmenim tūrisma uzņēmējdarbības vadībā un sagatavot tūrisma nozares speciālistus ar augstu veiktspējas potenciālu kā Latvijas, tā arī globālajā darba tirgū. 2. Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas, izpratni un praktiskas iemaņas par mūsdienu ekonomiskās attīstības likumsakarībām, inovāciju sasaisti ar uzņēmējdarbību tūrisma nozarē un ar to	

	<p>saistītās tautsaimniecības nozarēs notiekošiem procesiem, valsts un sabiedrības pārvaldi un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem procesiem.</p> <p>3. Attīstīt studējošo zinātniskās pētniecības prasmes, analītiskās domāšanas iemaņas, inovatīvās domāšanas prasmes un kreativitāti, komunikācijas prasmes, kas ļautu absolventiem veidoties par radošām personībām, sekmīgi iekļauties Latvijas un globālajā darba tirgū.</p> <p>4. Veicināt tūrisma uzņēmējdarbības izglītības un pētniecības attīstību Latvijā, vienlaikus stiprinot Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju starptautiskā līmenī.</p>
Sasniedzamie studiju rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> - apgūt uzņēmuma darbības pamatprincipus, iemācīties plānot un prognozēt uzņēmuma darbību, organizēt un vadīt tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma darbu atbilstoši tā mērķiem, saskaņā ar Latvijas Republikas un starptautisko likumdošanu un tūrisma nozares regulējumu; - analizēt un izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus un tautsaimniecības vidē notiekošos procesus, prast analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, t.sk. tūrisma un viesmīlības nozarē, lai pieņemtu lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, ievērojot civilās aizsardzības un vides aizsardzības prasības; • apgūt prasmes un kompetences pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvai vadīšanai, regulāri pilnveidojot savas zināšanas par novitātēm nozarē un profesionālās darbības jomā.

1.1. Pēdējo 3 gadu izmaiņu studiju programmas parametros apraksts un analīze

2019.-2022.gg ietvarā īstenojot akreditācijas procesu un pamatojoties uz ekspertu atzinumu un ieteikumiem, tika veiktas sekojošas izmaiņas:

2022.g. tika precizēts nosaukums latviešu valodā:

No “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” uz „Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”

Kopš 2019.gada 18.septembra - piešķiramais grāds atbilstoši profesionālajai kvalifikācijai – profesionālā bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā. Piešķiramā kvalifikācija – “Uzņēmuma vadītājs”.

2022.gada 28. jūnijā Senāta sēdē tika ievēlēts jauns programmas direktors – mg. Jūlija Mironova.

1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā un to analīze

2. Tabula. Studentu sadalījuma analīze 2019. gadā
(avots: ISMA atskaite CSP par 2019./2020. gg).

1. Studentu sadalījums pa studiju programmām pārskata gada 1. oktobrī										
Rindas kods	Studiju programmas kods	Studiju programmas nosaukums	Studējošie pavisam	tai skaitā sievietes	Studiju gads 2019./2020.					
					I	II	III	IV	V	VI
A	B	C	1	2	3	4	5	6	7	8
1000	Kopā	Pavisam, pilna	1669	342	932	418	144	175		
		Pavisam, nepilna	498	163	127	238	70	63		
		Pavisam, kopā	2167							
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>	417	106	214	96	48	59		
		<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>	115	44	28	61	18	8		
		<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, kopā</i>	532							
Rindas kods	No kopējā studējošo skaita (1. aile) mobilie* studenti				No kopējā studējošo skaita		Atskaitītie 01.10.2018.–30.09.2019.			
	Pavisam, pilna	tai skaitā sievietes	iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs** (no 9. ailes)	tai skaitā sievietes	studē par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu				
A	9	10	11	12	13	14	15			
1000	1392	188	1	1		1669	702			
	Pavisam, nepilna									
	489	162	1	1		498	21			
	Pavisam, kopā									
	1881									
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>									
1202	354	56	1	1		417	185			
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>									

	113	43				115	16
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, kopā</i>							
	467						
2. Uzņemšanas (imatrikulācijas) rezultāti (01.10.2018.-30.09.2019.)							
Uzņemtie, pavisam							
		pavisam	tai skaitā sievietes	par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	mobile studenti	tai skaitā sievietes
	Pavisam, pilna laika	1191	201		1191	1076	128
	Pavisam, nepilna laika	324	119		324	315	118
	Pavisam, kopā	1515					
220 2	42345, pilna	281	60		281	262	42
	42345, nepilna	96	42		96	95	41
	42345, kopā	377					
3. Grādu vai kvalifikāciju ieguvušie (01.10.2017.– 30.09.2018.)							
	Studiju programmas nosaukums	Ieguvuši grādu vai kvalifikāciju	tai skaitā sievietes	No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita			No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita (1. aile) mobile studenti
				par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	pavisam	tai skaitā sievietes
	Pavisam, pilna	149	69			60	20
	Pavisam, nepilna	1		1			
	Pavisam, kopā	150					
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>							
	42345	21	16			9	5
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>							

<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna</i>							
	42345	26					

* Mobilie studenti ir personas, kuras iepriekšējo izglītību ieguvušas ārpus Latvijas un Latvijā studē ar mērķi iegūt grādu vai kvalifikāciju.

** Eiropas Savienības (ES) valstis – Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Lielbritānija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija, Zviedrija.

2019./2020. mācību gadā programmas studentu skaits sastādīja 25% no kopēja augstskolas studējošo skaita (532/2167), viena ceturdaļa no visiem studējošiem bija sievietes. Tāpat skatoties pēc studentu mobilitātēm, programmā studējošie sastādīja 25% (467/1881). Visi programmas studenti studē par maksu, jo ISMA ir privātā augstskola.

Salīdzinot ar kopējo imatrikulēto studentu skaitu, programmā imatrikulēto attiecība ir skaits ir 25% (377/1515), visi ir uzņemti par studiju maksu, pārsvarā ir uzņemti ārzemju studenti (357 cilvēki).

2019. gadu uzsākot studiju gadu, profesionālā bakalaura grādu saņēma 21 programmas students, kas ir 14% no visiem augstskolas absolventiem (21/150).

3. tabula Studentu sadalījuma analīze 2020./2021. gadā

(avots: ISMA atskaite CSP par 2020./2021. gg).

1. Studentu sadalījums pa studiju programmām pārskata gada 1. oktobrī										
Rindas kods	Studiju programmas kods	Studiju programmas nosaukums	Studējošie pavisam	tai skaitā sievietes	Studiju gads 2020./2021.					
					I	II	III	IV	V	VI
					3	4	5	6	7	8
A	B	C	1	2	3	4	5	6	7	8
1000	Kopā	Pavisam, pilna	1425	312	422	626	201	176		
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>	327	98	58	126	85	58		
1000	Kopā	Pavisam, nepilna	825	282	199	308	311	127		
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>	157	61	9	68	56	24		
1000	Kopā	Pavisam, pilna + nepilna	2250							
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna</i>	484							

Rindas kods	No kopējā studējošo skaita (1. aile) mobilie* studenti				No kopējā studējošo skaita		Atskaitītie 01.10.2019.–30.09.2020.
	Pavisam, pilna	tai skaitā sievietes	iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs** (no 9. ailes)	tai skaitā sievietes	studē par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	
1000	1187	183	3	3		1187	661
	Pavisam, nepilna	tai skaitā sievietes	iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs** (no 9. ailes)	tai skaitā sievietes	studē par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	
	777	265	3	2		777	80
	Pavisam, kopā	tai skaitā sievietes	iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs** (no 9. ailes)	tai skaitā sievietes	studē par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	
	1964						
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>						
1202	275	56				275	155
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>						
	153	59	1	1		153	15
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna</i>						
	428						
2. Uzņemšanas (imatrikulācijas) rezultāti (01.10.2019.-30.09.2020.)							
							Uzņemtie, pavisam
		pavisam	tai skaitā sievietes	par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	mobilie studenti	tai skaitā sievietes
	Pilna laika	556	121		556	409	63
	Nepilna laika	445	160		445	408	146
	Pavisam	1001					

<i>"Uzņēmējdarbības vadība tūrismā", pilna</i>							
220 2	42345	81	27		81	49	10
<i>"Uzņēmējdarbības vadība tūrismā", nepilna</i>							
	42345	63	29		63	63	29
<i>"Uzņēmējdarbības vadība tūrismā", pilna + nepilna</i>							
	42345	144					
3. Grādu vai kvalifikāciju ieguvušie (01.10.2019.– 30.09.2020.)							
Studiju programmas nosaukums	Ieguvuši grādu vai kvalifikāciju	tai skaitā sievietes	No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita			No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita (1. aile) mobilie studenti	
			par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	pavisam	tai skaitā sievietes	
Pavisam, pilna	201	83		201	128	40	
Pavisam, nepilna							
Pavisam, kopā	201						
<i>"Uzņēmējdarbības vadība tūrismā", pilna</i>							
	42345	26	15		26	15	5
<i>"Uzņēmējdarbības vadība tūrismā", nepilna</i>							
<i>"Uzņēmējdarbības vadība tūrismā", pilna + nepilna</i>							
	42345	26					

2020./2021. gadā programmā studējošo skaita īpatsvars sastādīja 22% (484/2250) no kopstaita. Uzņemto skaita īpatsvara samazinājums (14%, 144/1001) kopskaitā ir saistīts ar COVID-19 ietekmi un vidusskolu absolventu šaubām par karjeras izaugsmes iespējam tūrismā un viesmīlībā esošajā situācijā. No grādu ieguvušajiem šī gada sākumā programmas studējošo īpatsvars sastādīja 12% (26/201), tie visi bija pilna laika studenti.

4. Tabula. Studentu sadalījuma analīze 2021./2022. gadā

(avots: ISMA atskaite CSP par 2021./2022. gg).

1. Studentu sadalījums pa studiju programmām pārskata gada 1. oktobrī										
Rindas kods	Studiju programmas kods	Studiju programmas nosaukums	Studējošie pavisam	tai skaitā sievietes	Studiju gads 2021./2022.					
					I	II	III	IV	V	VI
A	B	C	1	2	3	4	5	6	7	8
1000	Kopā	Pavisam, pilna	1330	292	374	432	297	227		
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>	297	100	48	50	93	106		
1000	Kopā	Pavisam, nepilna	790	265	79	255	168	288		
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>	98	30	5	8	30	55		
1000	Kopā	<i>Pavisam, pilna + nepilna</i>	2120							
1202	42345	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna</i>	395							
Rindas kods	No kopējā studējošo skaita (1. aile) mobilie* studenti				No kopējā studējošo skaita		Atskaitītie 01.10.2020.–30.09.2021.			
	Pavisam, Pilna	tai skaitā sievietes	iepriekšējo izglītību ieguvuši ES valstīs** (no 9. ailes)	tai skaitā sievietes	studē par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu				
A	9	10	11	12	13	14	15			
1000	1148	195	2	2		1330	601			
	Pavisam, nepilna									
	790	265	79	255	168	288				
	Pavisam, kopā									
	1938									
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>									
1202	251	61				297	133			
	<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>									

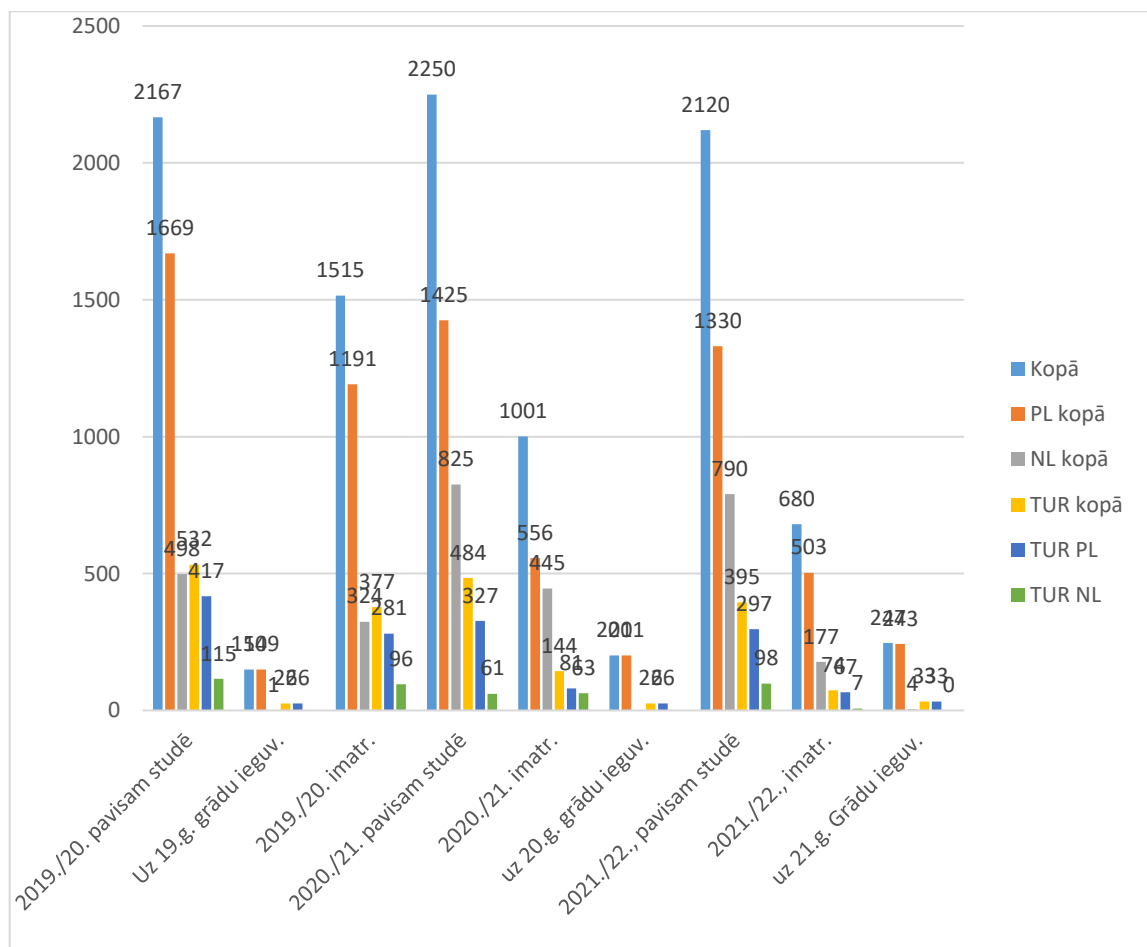
	95	28	1	1		98	13
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna</i>							
	346						
2. Uzņēmšanas (imatrikulācijas) rezultāti (01.10.2020.-30.09.2021.)							
Uzņemtie, pavisam							
		pavisam	tai skaitā sievietes	par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	mobile studenti	tai skaitā sievietes
	Pilna laika	503	97		503	446	71
	Nepilna laika	177	66		177	168	60
	Pavisam	680					
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna</i>							
220 2	42345	67	17		67	54	6
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna</i>							
	42345	7	3		7	7	3
<i>“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna</i>							
	42345	74					
3. Grādu vai kvalifikāciju ieguvušie (01.10.2020.– 30.09.2021.)							
	Studiju programmas nosaukums	Ieguvuši grādu vai kvalifikāciju	tai skaitā sievietes	No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita			No kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita (1. aile) mobile studenti
				par valsts budžeta līdzekļiem	par studiju maksu	pavisam	tai skaitā sievietes
	Pavisam, pilna	243	88		243	179	54
	Pavisam, nepilna	4	-		4	4	-
	Pavisam, kopā	247					

“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna						
42345	33	16	33	19	7	
“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepilna						
“Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, pilna + nepilna						
42345	33					

2021./2022. studiju gadā programmā studējošo skaita īpatsvars sastādīja 19% (395/2120) no kopstaita. Uzņemto skaita īpatsvara samazinājuma turpinājums (11%, 74/680) kopskaitā ir joprojām saistīts ar COVID-19 ietekmi un vidusskolu absolventu šaubām par karjeras izaugsmes iespējām tūrismā un viesmīlībā esošajā situācijā. No grādu ieguvušajiem šī gada sākumā programmas studējošo īpatsvars sastādīja 14% (33/243), tie visi bija pilna laika studenti.

2021./2022. Studiju gadu beigās veiksmīgi aizstāvēja savus noslēguma darbus kopumā 180 augstskolas studenti. No tiem 35% jeb 63 studenti absolvēja “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” programmu.

Kopējie analīžu apkopojuma dati ir atspoguļoti 1. attēlā.



1. Attēls. “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” (atskaišu gados nosaukums “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība”) salīdzinājuma apkopojums 2019.-2022. gadiem.

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas parametru savstarpējo sasaisti

Profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” sagatavo konkurētspējīgus speciālistus, kuri var ieņemt vadošus amatus un veidot karjeru tūrisma, viesmīlības un ēdināšanas sfēras uzņēmumos, kā arī sākt savu uzņēmējdarbību. Studiju programma veidota tā, lai studējošie, iegūstot vispusīgu priekšstatu par uzņēmējdarbību un mūsdienu tūrisma un viesmīlības jomas attīstības tendencēm globālā tirgū, attīstītu spēju izmantot studiju procesā iegūtās zināšanas veidā, kas apliecina profesionalitāti, atbildīgumu un kompetenci tūrisma un viesmīlības uzņēmuma vadības jomā.

Studiju programmas nosaukums ir profesionālā bakalaura studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, kas pilnībā saskan un izriet no iegūstamā grāda – profesionālā bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā un kvalifikācijas – uzņēmuma vadītājs. Studiju programma ir saskaņota ar atbilstošā profesijas standarta „Uzņēmuma vadītājs” prasībām. Atbilstoši šim standartam un darba tirgus situācijai ir formulēts studiju programmas mērķis, akcentējot kompetenci, konkurētspēju un novatorisku pieeju problēmu risināšanā. Uzdevumi izvirzīti, lai sasniegtu studiju programmas mērķi un ir orientēti uz tādu studiju procesa elementu saskaņotību kā studiju saturs, profesionālo zināšanu un prasmju apguve, mūžizglītība un zinātniskā pētniecība.

Studiju programmu mērķauditorija ir ļoti plaša – tie ir tūrisma, viesmīlības un ēdināšanas industrijas uzņēmumu īpašnieki un vadītāji privātajā vai publiskajā sektorā (piemēram, informācijas centri un valsts iestādes, kas saistītas ar tūrisma izplatīšanu un popularizēšanu), speciālisti, kuri plāno uzsākt uzņēmējdarbību, un jebkurš interesents, kas vēlas gūt padziļinātas zināšanas un kompetences uzņēmumu vadības tūrisma un viesmīlības jomās, turklāt izglītības ieguve tiek piedāvāta ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, bet arī ārvalstniekiem (īstenojot programmu arī angļu valodā).

Studentu uzņemšana ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” notiek saskaņā ar ISMA Uzņemšanas noteikumiem, kas katru gadu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tiek apstiprināti ISMA Senātā un publicēti ISMA mājas lapā www.isma.lv. Tiesības studēt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” ir katram Latvijas pilsonim un Latvijas nepilsonim, kā arī Eiropas Savienības pilsonim, Eiropas Ekonomikas zonas pilsonim vai Šveices Konfederācijas pilsonim un Eiropas Kopienas pastāvīgajam iedzīvotājam, kuram ir derīga uzturēšanās atļauja. Ārzemniekiem, kuriem nav izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tiesības studēt ISMA nosaka Augstskolu likuma 83. pants. Ārvalstnieku uzņemšanas procedūras ISMA shematisks attēlojums pievienots 1.4.pielikumā.

Lai studētu ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”, nepieciešama dokumentāri apliecināta un Latvijā atzīta vidējā izglītība vai vidējā profesionālā izglītība. Kā arī ārvalstniekiem ir nepieciešams pierādīt, ka viņu angļu valodas zināšanas ļauj iegūt augstāku izglītību Latvijā (uzrādot starptautiski atzītu sertifikātu, kā IELTS, Pearson PLC, ETS u.c.)

<https://www.isma.lv/FILES/STUDENTS/InternationalTestingInstitutions.pdf>

2. Studiju saturs un īstenošana

2.1. Studiju kursu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums

Profesionālā bakalaura studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” izstrādāta un aktualizēta, balstoties uz normatīvajiem aktiem (2014. g. 26. augusta MK noteikumi Nr. 512, “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”, profesijas standarts “Uzņēmuma vadītājs”, apstiprināts Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2019.g. 18. septembra sēdē, protokols Nr.6), iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu norādījumiem, studējošo un absolventu aptauju rezultātiem, noslēguma darbu rezultātiem, aktuāliem zinātniskajiem pētījumiem, tajā skaitā ISMA mācībspēku veiktajiem pētījumiem, kā arī darba devēju ieteikumiem, kas izteikti aptaujās, raksturojumos no prakses vietām, tiekoties konferencēs, darba grupās, konsultējot bakalaura darbu izstrādē, recenzējot bakalaura darbus un piedaloties valsts pārbaudījumu (kvalifikācijas eksāmena un bakalaura darba aizstāvēšanas) komisijās. Šāda kompleksa un daudzveidīga pieeja studiju satura un procesa pilnveidē nodrošina programmas satura atbilstību darba tirgus prasībām un nozares attīstības tendencēm. Jāmin, ka mācībspēki, iesaistītie studiju kursu pasniegšanā ir profesionāli ar nozīmīgu praktisku pieredzi sava jomā, tostarp arī tūrismā un viesmīlībā, ir uzņēmumu vadītāji un dibinātāji, tātad notiekot kursiem viņi iepazīstina studentus ar industrijas pēdēja laika pieredzi, atklājumiem un metodēm.

Saskaņā ar ISMA iekšējo kārtību, studiju programmas realizāciju un aktualizāciju uzrauga attiecīgā Studiju virziena padome, nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas studiju plānā, studiju kursu saturā, prakses uzdevumos u.c. Studiju programmas plānu pēc aktualizēšanas Studiju virziena padomē apstiprina ISMA Senāts. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti un izskatīti atbilstošajās katedrās vismaz reizi gadā, parasti pirms studiju gada sākuma vai pēc nepieciešamības biežāk.

2.2. Studijuursos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes un sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums

Studiju programmas izstrādē un īstenošanā tiek ievērota loģiska secība – atbilstoši profesijas standartā definētajām prasībām un darba tirgus pieprasījumam tiek formulēts programmas mērķis un no tā izrietošie uzdevumi; programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu un izglītības standartā noteiktajiem kritērijiem saistot tos ar aktualitātēm darba tirgū un jaunākajiem zinātniskajiem atklājumiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; attiecīgi studiju kursu saturs tiek veidots tā, lai īstenotu profesijas standartā noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķa realizāciju.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un Studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starppriekšmetu sasaiste un kopējo prasību saskaņošana attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās.

2.3. Studiju īstenošanas metožu novērtējums

Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas, daudzveidīgas studiju metodes un formas –

lekcijas, semināri, praktisko situāciju analīze, diskusijas, prezentācijas, patstāvīgie darbi individuāli un grupās u.c. Paralēli kontaktstundām studenti veic patstāvīgo darbu izpildi saskaņā ar studiju kursā plānoto.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tam veltīta arī ikgadējā ISMA rīkotā konference „*Open Learning and Distance Education*”, kas pārskata termiņos sēcīgi notika 2020. un 2021. gada janvārī.

Studiju metodes un formas mācībspēki izvēlas atbilstoši sava studiju kursa specifikai un lomai studiju programmā, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī studentcentrētas izglītības principiem, kuru ievērošana augstskolā piešķir studējošajiem papildu pilnvaras un uzliek papildu pienākumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA mācībspēki pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Uzsākot darbu ar konkrēto studentu grupu, docētājs iepazīstina studējošos ar plānotajiem studiju rezultātiem un pārrunā studiju kursa aktualitāti. Tad, ņemot vērā studentu intereses un vajadzības, kā arī studiju kursa specifiku, vienojas ar studentiem par iespējamo mācību procesa un vērtēšanas sistēmas pielāgošanu. Pirms studiju kursa apguves studējošiem tiek paziņots, kādi nosacījumi studiju kursa apguves laikā ir jāizpilda, kā tiek vērtētas zināšanas, kā veidojas gala vērtējums. Šis prasību kopums arī iekļauts katra studiju kursa aprakstā.

Lai nodrošinātu studiju satura aktualitāti, studiju procesa īstenošanā kā vieslektori tiek iesaistīti arī attiecīgās nozares profesionāļi, kuri iepazīstina ar aktualitātēm nozarē, diskutē un iztirzā konkrētus piemērus praktiskajā darbībā, kā arī konsultē studējošos praktisko pētījumu norises laikā.

Studenti tiek motivēti un saņem docētāju atbalstu, pielietojot dažādas iespējas sava patstāvīgā darba plānošanā un organizēšanā, piemēram, izmantot attiecīgo studiju kursu mācībspēku sagatavotos studiju materiālus Moodle elektroniskajā apmācības sistēmā.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība”. Tie nosaka iespējamās pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens).

Lielu daļu studiju kursu pārbaudījumu studējošie kārtot rakstiskā veidā. Pēc mācībspēka ieskatiem pārbaudījumus ir iespējams kārtot arī mutiski vai izstrādājot praktisko darbu. Vērtēšanā tiek ņemts vērā arī studējošo darbs studiju kursa apguves laikā (sekmība kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem. Visā studiju procesā tiek ņemti vērā vērtēšanas pamatprincipi – vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips.

Noslēdzošais posms studiju programmas apguvē ir valsts pārbaudījuma kārtošana, t.sk., kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana. Studējošie tiek pielaisti pie valsts pārbaudījumu kārtēšanas tikai tad, kad ir apgūts viss programmas saturs, respektīvi, iegūts pozitīvs vērtējums par katru studiju kursu un prakses uzdevumu veikšanu.

2.4. Studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem novērtējums

Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” ietvaros ir paredzēta prakse 24 KP apjomā, kas sadalīta trijās praksēs 2., 3. un 4.kursā. Katras prakses uzdevumi, gaita un atskaites noformēšanas prasības atspoguļotas praksēs aprakstos (skat. 3.3.4.pielikumu Studiju kursu apraksti). Savstarpējā sadarbībā starp studentu un izvēlēto bakalaura darba vadītāju pēdējās prakses uzdevumi var tikt papildināti vai koriģēti atbilstoši izstrādājamā bakalaura darba tēmai, arī šī procedūra atrunāta praksēs aprakstā.

Izstrādājot un aktualizējot prakšu uzdevumus, sadarboties tiek aicināti gan ISMA administratīvie un mācītbspēki (programmu direktori, vadošie mācītbspēki, karjeras centra pārstāvji, starptautiskās daļas pārstāvji u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji, lai nodrošinātu tādu speciālistu sagatavošanu, kuri ir gatavi iekļauties darba tirgū. Aicināti sadarboties tiek arī ISMA studentu pašpārvaldes locekļi, kuri arī regulāri veic aptauju starp studējošiem par viņu vēlmēm un iespējām piedalīties praksē dažādos uzņēmumos.

Visi prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studijuursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas praksēs aprakstos.

Pirms došanās praksē 2., 3. un 4. kursa studentiem tiek rīkoti studiju prakses semināri mācību gada sākumā, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA sadarbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu “Prakse studentiem”, kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference “*Internship and Employment*”, kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu, tostarp arī viesmīlības un tūrisma jomā. Konferencē nobeigumā katram studentam ir iespēja aprunāties ar viesmīlības un tūrisma jomas uzņēmumu pārstāvjiem, uzdot visus interesējošos jautājumus un pieteikties praksei. Pieredze rāda, ka šī konference ir ļoti lietderīga, jo daudzi studenti iegūst informāciju un izvēlas prakses vietas gan Latvijā, gan arī ārzemju uzņēmumos.

Visu prakšu uzdevumi ir saistīti ar pakāpenisku zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi, kas nepieciešamas uzņēmuma vadītājam tūrisma jomā, vispirms prakses laikā veicot vispārīgāku tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma analīzi, tad papildinot to ar specifiskākiem jautājumiem un 4.kursa praksē iegūstot informāciju konkrētas problēmas formulēšanai un bakalaura darba izstrādei. Tādējādi 2.kursa prakses uzdevumi pamatā saistīti ar tūrisma uzņēmuma darbības vispārēju novērtējumu, ārējās vides un konkurentu analīzi, plānošanas procesiem uzņēmumā, 3.kursa prakse balstās uz organizatoriskās struktūras un tādu atsevišķu darbības jomu kā personāla politika, mārketinga, produktu un pakalpojumu klāsta novērtējums, komunikāciju politika u.tml. analīzi, savukārt 4.kursa prakses uzdevumus precīzē bakalaura darba vadītājs saistībā ar studenta izvēlēto bakalaura darba tēmu un uzņēmuma darbības specifiku.

Studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” studentiem, pateicoties ISMA sadarbības partneriem, tiek piedāvātas plašas prakses iespējas gan Latvijā, piemēram,

uzņēmumi Islande hotel, Mogotel Hotels, RadissonBlu, Tez Tour regulāri piedāvā dažādas pozīcijas tūrisma apkalpošanas sfērā – klientu apkalpošanas centrs, administrācija, recepcija, viesu sagaidīšana, gan arī ārzemēs, piemēram, uzņēmumi Odeon Tours (Spānija), Animafest (Spānija), JobTrust (Grieķija) regulāri piedāvā viesu sagaidīšanas, animatora pozīcijas, kā arī praksi recepcijā, HR departamentos.

Vairums no šiem uzņēmumiem piedāvā dažādas prakses un darba pozīcijas, kur var iziet praksi dažādos studiju līmeņos un saistībā ar dažādiem prakses uzdevumiem. Uzņēmumiem tiek izsūtīti studentu prakses uzdevumi, lai tie varētu izprast, kas tieši studentam prakses laikā jāpaveic, regulāri tiek veikta uzņēmumu aptauja, kā arī prakses semināros tiek noteikts studentu pieprasījums un nodrošināta attiecīgā sasaiste. Uzņēmumi arī piedāvā pēdējo kursu studentiem jau pastāvīgas darba vietas, ja tie spēj sevi pierādīt prakses laikā, kas pierāda, ka studentu teorētiskā un praktiskā sagatavotība darba tirgum ir pietiekama.

Ārzemēs praksi studenti iziet arī ar Mūžizglītības programmas Erasmus palīdzību, kur studentiem tiek dota stipendija algas vietā. Tā ir arī lieliska iespēja iepazīt ārzemju tirgus aspektus un iegūt starptautisko pieredzi jau pirms absolvēšanas laika. Sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ISMA augstskolai ir vairākiem uzņēmumiem, piemēram, Odeon Tours (Spānija), I-Practice (Spānija), Job Trust (Grieķija), Clio (Bulgārija), Turkiston Yulduzi (Uzbekistāna) utt.

Svarīgākie studentu atlases kritēriji, lai piedalītos praksē Erasmus+ programmas ietvaros saskaņā ar ISMA Studentu mobilitātes Erasmus+ programmas nolikumu, ir šādi:

- studenti ir pārcelti uz otro studiju gadu;
- studenti ir sekmīgi;
- studentiem ir pietiekošas atbilstošās svešvalodas zināšanas.

Studentu atlasī koordinē ISMA Erasmus + programmas Dome, kuras sastāvā ietilpst:

- Studiju daļas vadītājs
- Ārējo sakaru prorektors (Erasmus koordinators)
- Ārējo sakaru daļas pārstāvis
- Atbildīgais par ārējiem sakariem studentu pašpārvaldē
- Studiju sektora vadītājs studentu pašpārvaldē
- Valodu katedras pārstāvis
- Karjeras centra vadītājs

Pēc visu studentu prakses pieteikumu saņemšanas ISMA Erasmus koordinators ierosina sasaukt Domi, lai varētu izvērtēt katra studenta pieteikumu un pieņemt lēmumu par to, kurš tiek nominēts uz dalību praksē Erasmus + programma ietvaros.

ISMA turpina nemitīgi attīstīt augstskolā studējošo karjeras iespējas un meklē jaunas prakses vietas, lai visiem studentiem ir iespēja iekļauties Latvijas darba tirgū. Piemēram, 2019. gadā tika noslēgti jauni sadarbības līgumi ar Tele2 Shared service centre, Radisson Blu Latvia u.c. Karjeras centra vadītāja regulāri tiek ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem, stimulējot tos piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu palīdzību augstskolas telpās. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

Jāpiebilst, ka studentam ir tiesības pašam atrast prakses vietu, līdz ar to viņš izrunā prakses uzdevumus ar darba devēju patstāvīgi, taču Karjeras centrs aktīvi meklē jaunas prakses vietas, kuras var nodrošināt prakses vietas kā vietējiem, tā arī ārvalstu studentiem.

Konstatētās grūtības, sadarbojoties ar darba devējiem:

- Students netiek pieļauts pie prakses veikšanas akadēmisko parādu dēļ;
- Grūtības atrast ārzemju studentam prakses vietu nepietiekamu valsts valodas zināšanu dēļ;
- Students vēlas augstāku algu prakses norises laikā;
- Mazos uzņēmumos nepietiek personāla praktikanu apmācībai, līdz ar to darba devējs pieprasa vairāk zināšanu no praktikanta, praksi uzsākot;
- Studentu praktisko zināšanu nepietiekamība.

Jāmin, ka 2022. gada pavasarī izvērtējot pandēmijas nozīmi samazinājumu un, otrādi, darba tirgus atdzīvināšanos, prakses uzdevumi tika koriģēti. Uzdevumu saturs tika saskaņots ar katra studiju kursa vadošo disciplīnu saturu, atbilstošo kursu pasniedzēji tika aicināti izstrādāt prakses jautājumus, kas atbilst esoša kursa tematikai, studiju materiālu saturam. Liela uzmanība tika pievērsta pasniegtas teorijas saskaņai ar prakses praktiskas daļas saturu. Studentam tiek piedāvāts plāns, pēc kura izpētīt prakses uzņēmuma uzņēmējdarbības attīstību, vājas un stipras puses, iespējas un draudus. Uzmanība arī tika pievērsta studenta spējam salīdzināt uzņēmumu ar konkurentu stāvokļa situāciju. Prakses materiālos ir iekļauta pamacība kā izmantot pieejamus resursus, to starp arī Lursoft bāzi pētīt Latvijas un ES uzņēmumus. Informācija par jauniem prakses uzdevumiem tika izplatīta studentu vidū ar karjeras centra veiktiem semināriem, arī tiešsaistē. Atjaunināta informācija ir pieejama Moodle vidē.

2.5. Analīze un novērtējums par programmā studējošo noslēguma darbu tēmām un vērtējumiem

Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” noslēgumā, lai iegūtu profesionālā bakalaura grādu, studējošie izstrādā un aizstāv bakalaura darbus. Noslēguma darbu temati studējošajiem ir pieejami ISMA mājas lapas tiešsaistē, sadaļā Metodoloģiskie materiāli. Temati tiek grupēti atbilstoši to zinātniskiem vadītājiem, kuri ir grupēti pēc piederības katedrām. Ik gadu zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir pārskatīt esošos tematus un, ja rodas nepieciešamība atbilstoši izmaiņām darba tirgū, veikt modifikācijas tematu definējumos. Formulējot tematus, zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir ņemt vērā darba devēju pārstāvju viedokļus par tirgus aktualitātēm un vēlamajiem zinātniski-praktiskajiem jaunievedumiem, kā arī zinātniski-teorētisko analīzi, kurus turpmāk varētu pielietot nozarē. Darba devēji tiek regulāri aptaujāti, aizpildot anketas, personīgu tikšanos laikā, kā arī *Internship and Employment* ikgadējās konferences laikā un aktīvi piedaloties Balttour tūrisma ikgadējā izstādē. Darba devēju pārstāvji ik gadu tiek aicināti piedalīties noslēguma darbu aizstāvēšanas komisijā, kuras laikā aktīvi pauž savu viedokli un piedalās diskusijās.

Iesniedzot izstrādāto darbu aizstāvēšanai, studenti ir aicināti iesniegt arī atsaukumi no sava darba devēja, kurā viņš norāda, vai piedāvātie jaunievedumi var tikt pielietoti vai jau tiek izmantoti uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanai. Papildus arī ir novērtēts, ja pētījumu rezultāti ir publicēti kādā no zinātnisku rakstu krājumiem, piemēram, ISMA starptautiskās konferences *Information Technologies & Management* ik gadu izdotajos zinātnisko tēžu krājumos.

Saskaņojot noslēguma darbu tematus, zinātniskie vadītāji uzsver, ka, veicot pētāmā uzņēmuma analīzi, ir nepieciešams novērtēt visus faktorus saskaņā ar pēdējā kursa prakses uzdevumiem, lai noslēguma darba saturs būtu maksimāli saskaņots ar iegūto praktisko

pieredzi. Papildus definētajiem prakses uzdevumiem, saskaņojot noslēguma darba tēmu un kopējo saturu, darba vadītājs ir tiesīgs izstrādāt arī papildu uzdevumus, ja to pieprasa studējošā darba devējs vai tirgus analīzes nepieciešamība.

Formulējot darba tematus, tiek ņemti vērā šādi faktori:

- Studenta sasaiste ar prakses vietu vai esošā darba devēja prasības nepieciešamai analīzei/ izstrādātiem jaunievedumiem;
- Dziļa izpratne par pētāmā uzņēmuma uzņēmējdarbības procesiem, par to struktūru, finanšu rādītājiem, piedāvāto produktu/pakalpojumu sortimentu klāstu, komunikāciju un virzīšanas politiku, kopējo attīstības stratēģiju, attiecībām ar personālu, konkurentu un nozares analīzi, attīstības tendences industrijā, riskus, globālo politisko un sociālo ietekmi utt.;
- Obligātā prasība ir darba noslēguma daļā piedāvāt jaunievedumu kopumu, kas spētu būtiski ietekmēt uzņēmējdarbības efektivitāti, piemēram, celt konkurētspēju un/ vai paaugstināt peļņu.

Novērtējot studējošo bakalaura darbu tēmas pēdējo trīs gadu laikā un to sasaisti ar darba tirgu, ir jāatzīmē, ka visi aizstāvētie darbi saistīti ar aktuāliem tūrisma uzņēmējdarbības jautājumiem, piemēram, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, jaunu tūrisma klientu piesaisti, jaunu viesmīlības un tūrisma pakalpojumu izstrādi un ieviešanu, kvalitātes vadības sistēmas pilnveidi u.c. Daži piemēri noslēguma darbu tematiem ar iegūtajiem vērtējumiem apkopoti tabulā.

*Tabula Nr.5.
Aizstāvēto bakalaura darbu nosaukumu piemēri (2019.-2022.)*

Darba nosaukums	Aizstāvēšanas gads
Tiešsaistes veicināšanas stratēģijas izstrāde SIA Baltic Blues Travel konkurētspējas paaugstināšanai	2022.
JAUNA UZŅĒMUMA KONCEPCIJAS IZVEIDE SABIEDRISKĀS ĒDINĀŠANAS JOMĀ (KAFEJNĪCAS "SOULMATES CAKE" PIEMĒRĀ)	2022.
Personāla vadības sistēmas pilnveidošana restorānā "Ledenīte"	2021.
Mārketinga komunikāciju attīstība Loft's restorānam	2021.
Jauna tūrisma produkta izstrāde tūrisma aģentūrai "Nikos Travel"	2020.
Pasākumu izstrādāšana kvalitātes vadības efektivitātes paaugstināšanai viesnīcai SIA "Justina"	2019.
Sociālo tīklu loma boutique viesnīcu virzīšanā viesnīcai "Ada Home Istanbul" Stambulā, Turcijā	2019.

Šie noslēguma darbi tika veiksmīgi aizstāvēti un tajos pētījumam tika izmantota informācija, kas iegūta no studējošo darba devējiem, pārsvarā prakses laikā. Liela daļa bakalaura darbu ietvaros veikto pētījumu un to rezultātā izstrādāto priekšlikumu ir ekonomiski pamatoti un tiek atzinīgi novērtēti un reāli izmantoti konkrētu uzņēmumu darbībā, par ko liecina darba devēju sniegtās atsauksmes, kas tiek pievienotas iesniegtajiem noslēguma darbiem. Līdz ar to ir iespējams apgalvot, ka ISMA studējošie, izvēloties bakalaura darbu tēmu un pētījumu objektus balstās ne tikai uz teorētiskām zināšanām, kas iegūtas studiju laikā, bet arī uz praktiskām iemaņām, un ir kompetenti noteikt darba tirgus pieprasījumu un nozares attīstības tendences atbilstoši profesionālajiem uzdevumiem.

Pārsvarā tiek nodrošināta izvēlēto noslēgumu darba tēmu sasaiste ar esošo darba devēju vai izvēlēto prakses vietu, tomēr ne vienmēr studentam ir iespēja izstrādāt bakalaura darbu uz uzņēmuma bāzes, kurā tika izieta prakse. Šī problēma ir aktuāla, un ISMA Karjeras centrs

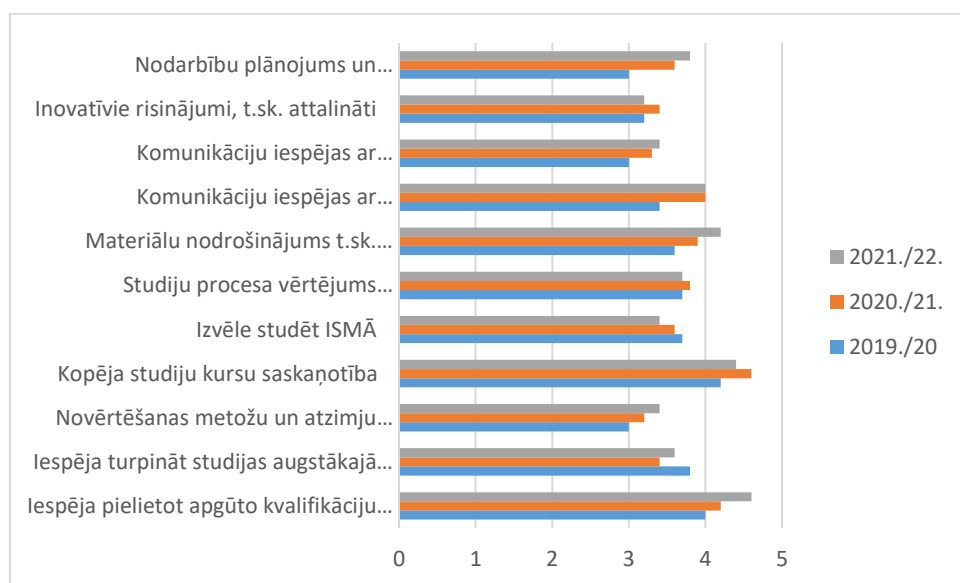
cenšas palīdzēt studentiem šajā jautājumā, uzrunājot darba devējus, lai studenti varētu iziet praksi un veikt tos prakses uzdevumus, kurus uzdevis darba vadītājs noslēguma darba izstrādei.

2.6. Analīze un novērtējums par programmā studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Studējošo aptauju rezultātu novērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. ISMA studējošo anketas galvenās sadaļas ir:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem;
- Studiju procesa kvalitātes vērtējums;
- Docētāju darba kvalitātes vērtējums;
- Augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā vērtējums;
- Vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā.

Kopumā profesionālās bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” studējošo vērtējumi uzskatāmi par labiem. Izmantota vērtējuma skala: 0- neapmierinoši, 1 – vāji, 2 – apmierinoši, 3 – labi, 4 – ļoti labi, 5- izcilīgi. Atbildes uz pirmā saturiskā bloka jautājumiem par augstskolas darba un studiju programmas atbilstību studējošo cerībām apkopotas attēlā Nr. 2.



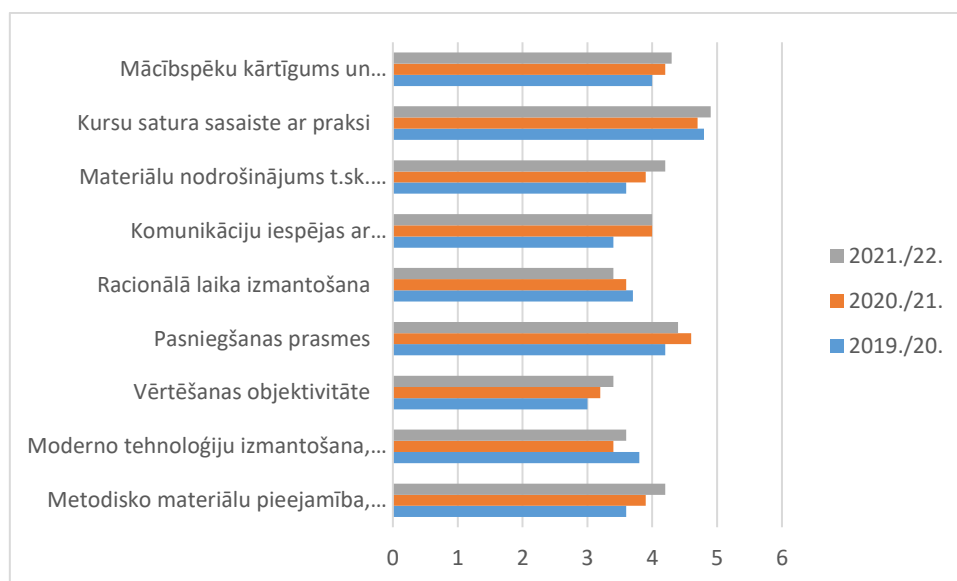
Attēls Nr. 2. Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem 2019.-2022.ggg

Studējošo aptaujas parasti notiek pavasara semestrī, sakarā ar pandēmiju, minētāja periodā anketēšana notika ar Google Forms rīku palīdzību, līdz ar to norāde un aicinājums aizpildīt anketas tika nosūtītas gan pilna gan nepilna laika studentiem. Šis jaunievedums būtiski paaugstināja aptaujāto skaitu, kas 2019./2020. gada sastādīja 422 studentus (izlases apjoms 79%), 2020./2021. gada sastādīja 324 programmas studentus (izlases apjoms 67%), 2021./2022. gada 288 studentus (izlases apjoms 73%)

Pārsvārā studenti ir apmierināti ar programmas saturu, kā arī pandēmijas periodā ar pasniegšanas iespējam tiešsaistē un komunikāciju ar mācītspēkiem, kas epidemioloģisku

apstākļu dēļ notika pārsvarā attalināti. Apmierina viņus arī materiālu klāsts un saturs, kas bija pieejams attalinātāja vidē (pārsvarā Moodle vidē).

Vērtējumi par docētāju darba kvalitāti ir apkopoti attēlā Nr.3.

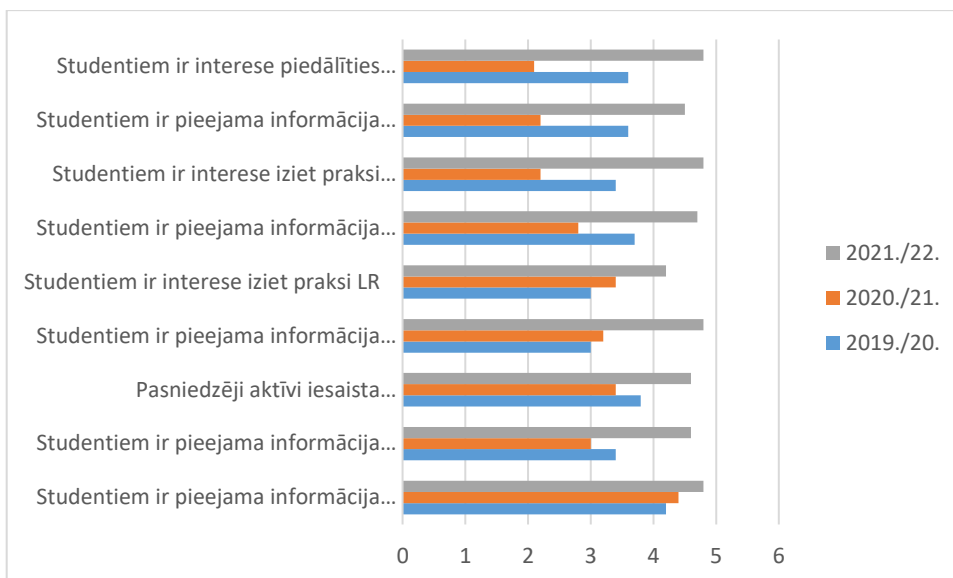


Attēls Nr. 3 Docētāju darba kvalitātes vērtējums 2019.-2022.gg.

Studenti ļoti atzinīgi vērtē gan docētāju atsaucību sniegt nepieciešamās konsultācijas, gan to, ka zināšanas, kuras viņi iegūst, studējot ISMA, ir mūsdienīgas un daudzpusīgas. Kā optimāla platforma studentu iesaistei zinātniski pētnieciskajā darbā ir ISMA ikgadējās studentu konferences. To apstiprina arī studentu atbildes jautājumā par augstskolā īstenoto starptautisko sadarbību un studentu iesaisti zinātniskajā pētniecībā.

Katru gadu programmas studenti aktīvi piedalās ar tēzes ISMA rīkotajā starptautiskajā konferencē „Information Technologies and Management”. Programmas studējošiem ir izdalīta atsevišķa sekcija.

Jāmin, ka 2022. gadā programmas ietvaros notika sadarbība ar LLU universitāti. Programmas mācībspēki atbalstīja LLU rīkoto starpuniversitāšu studentu konferenci tūrisma jomā, programmas studenti (arī ārzemju, piemēram, no Indijas un arī Erasmus+, piemēram, no Melnkalnes) izraisīja lielu ieinteresību. Rezultātā konferencē piedalījās ar prezentācijām 7 programmas studenti. Ir plānots apvienot augstskolu pūles arī nākamgad.



Attēls Nr. 4. Augstskolas un studiju programmas starptautiskā sadarbība un studentu iesaiste zinātniskajā pētniecībā 2019.-2022.gg.

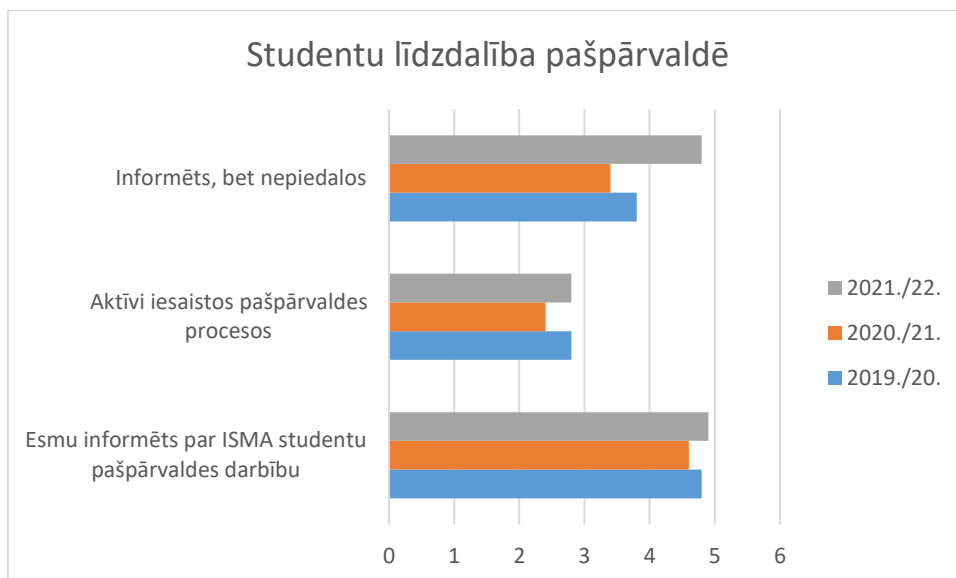
Studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” studējošo interese pret apmaiņas studijām vienmēr ir bijusi stabila. Tas ir saistīts ar ISMA ievērojamiem partneriem šajā jomā, piemēram, Spānijas universitātēm (Tenerife salu, Malāgas, Granādas), tomēr tie pieprasa labas spāņu valodas zināšanas. Tomēr pastāv arī iespēja piedalīties apmaiņas programmās ar citām universitātēm, kur ir iespējams studēt arī angļu valodā.

Diemžēl rādītājus ietekmēja COVID-19 pandēmija, kad ceļošanas un attiecīgi piedalīšanas apmaiņas programmās iespējas tika būtiski ierobežotas.

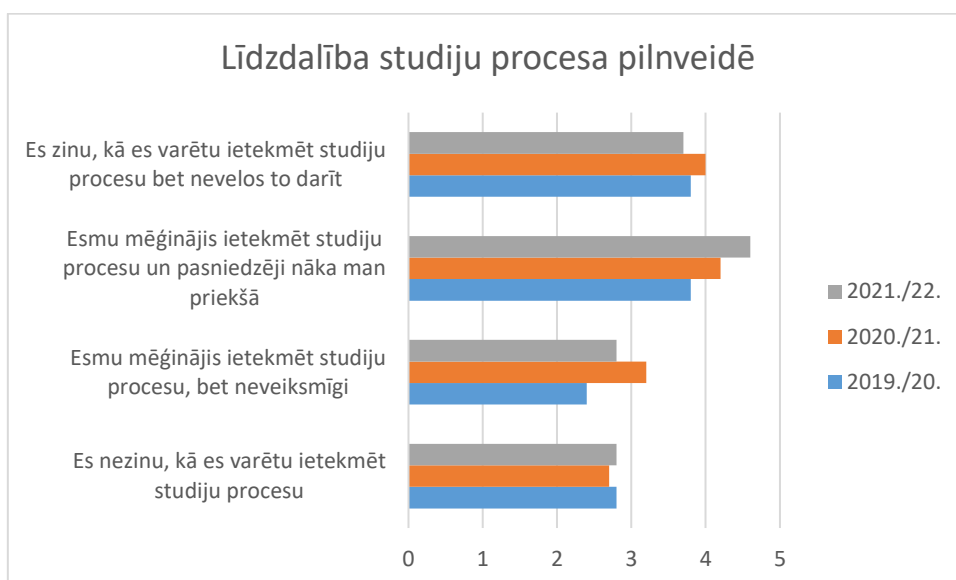
Studentu vērtējumā demokrātijas principu ievērošana ISMA atzīta par samērā vidēju (skat. attēlus Nr. 5 un 6.).

Tas ir saistīts ar to, ka pārskata gados notika ar COVID-19 komunikācijas ierobežojumi, līdz ar to aktīva studentu pašparvaldes darbība tika uz laiku gandrīz apturēta. Daudzi studenti aizbrauca studēt attalināti uz savām mītnes zemēm un nespēja piedalīties pašparvaldes darbībā. Pasākumi netika rīkoti epidemioloģisku apstākļu dēļ. Tomēr, iespējams, ISMA administrācijai vajadzēja rosināt studējošus veikt pasākumus attalināti, izmantojot modernus komunikācijas rīkus.

Jāņem verā aptaujas lielu izlases apjomu. No aptaujātiem 300-400 studentiem ik gadu piedalās pašparvaldē to mazāka daļa un tas ir loģiski ierobežota pašparvaldes sastāva dēļ.



Attēls Nr. 5. Studentu vērtējums par līdzdalību studentu pašpārvaldē 2019.-2022.gg.



Attēls Nr. 6. Studentu vērtējums par iespējām piedalīties studiju procesa pilnveidē 2019.-2022.gg.

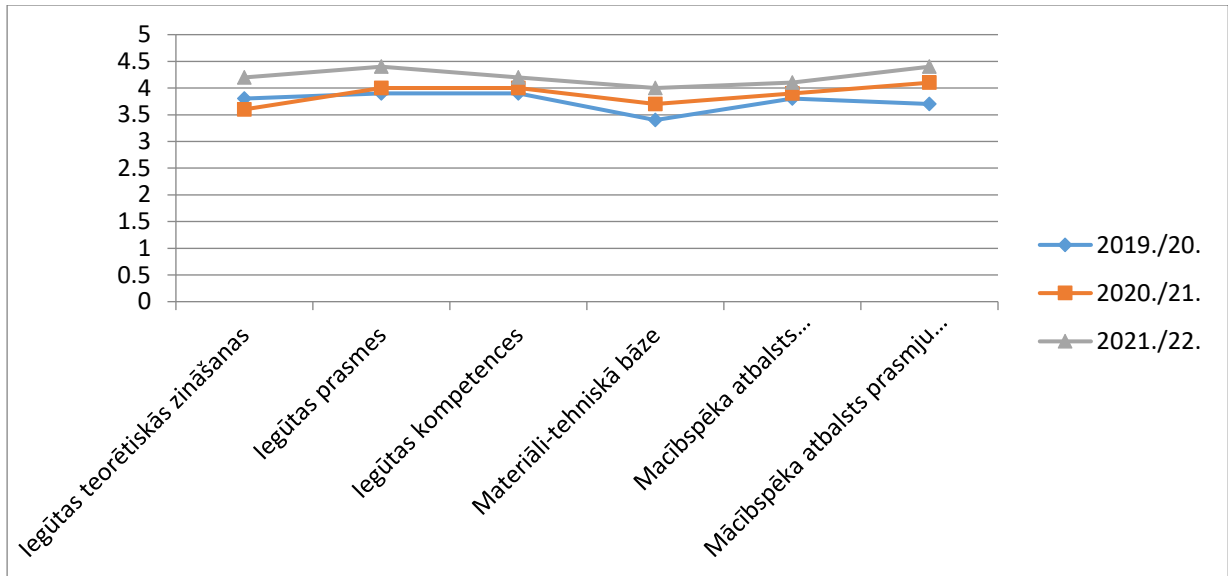
Atzinīgi ir vērtējami arī studentu pašpārvaldes darba rezultāti. Šīs aktivitātes ir nozīmīgas bakalaura līmeņa programmu studentiem.

2.6.1. Analīze un novērtējums par programmas absolventu aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Lai objektīvi novērtētu studiju procesa kvalitāti, analizētu absolventu konkurētspēju darba tirgū un atspoguļotu absolventu vērtējumu par studiju procesa veiksmēm un

neveiksmēm, augstskola regulāri veic absolventu aptaujas un uzklausu viņu rekomendācijas un ieteikumus.

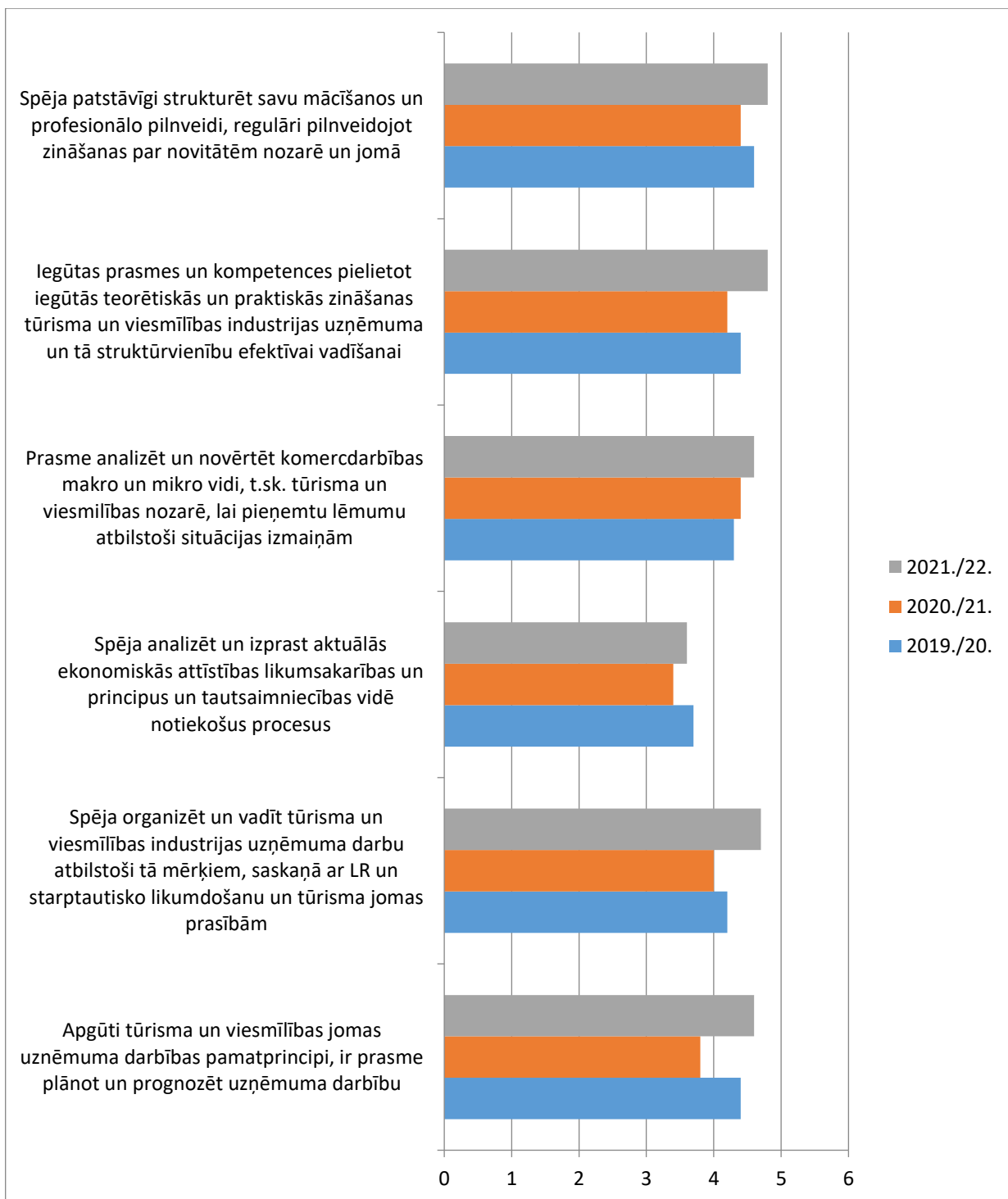
Kopumā absolventu vērtējums par ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” studiju procesa kvalitāti līdzīgi kā iepriekšējā periodā ir labs. Atbildot uz jautājumiem par studiju programmu, absolventi atzinīgi novērtēja iegūto zināšanu kvalitāti un savu spēju pielietot iegūtās zināšanas savā darbā.



Attēls Nr. 7. Studentu vērtējums par studiju programmas kvalitāti 2019.-2022.gg.

Vislabāk absolventi novērtēja studiju laikā iegūto praktisko kompetenču un prasmju kvalitāti un mācībspēku līdzdalību praktisko zināšanu ieguvē. Absolventi atzīmēja, ka prakses laikā veiktie uzdevumi ir palīdzējuši izprast tūrisma uzņēmējdarbības specifiku un iedrošinājuši pēc augstskolas absolvēšanas uzsākt praktisko darbību šajā jomā.

Attēlā nr. 8. ir atspoguļoti absolventu vidējo vērtējumu rādītāji par studiju laikā un savā profesionālajā darbībā iemantoto tūrisma uzņēmuma vadītāja profesijai atbilstošo kompetenču kvalitāti.



Attēls Nr. 8. Vidējais vērtējums par iegūto kompetenču atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām un jaunākām attīstības tendencēm 2019.-2022.gg.

Runājot par absolventu nodarbinātību COVID-19 laikā ir svarīgi atcerēties, ka programmas studenti pēc tā pabeigšanas ir nodarbināti tūrisma un viesmīlības jomas uzņēmumos. Pandēmijas periodā, kas sakrīt ar pārskata laiku, bija grūti noteikt tiešus nodarbinātības rādītājus, jo daudzi tūrismā un viesmīlības jomā iesaistītie bija dīkstāvē, tūrisma uzņēmumi bankrotēja, viesnīcas bija spiestas apturēt savu darbību, daudzi absolventi atgriežas savas mītnes zemēs un tur arī bija problemātiski atrast darbu tūrisma jomā. Taču ar epidemioloģiskās situācijas uzlabošanu arī notika pozitīvās pārmaiņas absolventu darbiekārtībā.

Aptauja par 21./22.g. studiju gadu absolventu radītājiem pārskata iesniegšanas brīdī notika apkopošanas stadijā.

Vērtējot iegūtās izglītības nozīmi esošās darba vietas atrašanās vai savas uzņēmējdarbības uzsākšanā tūrisma jomā, absolventi atzīmē, ka studijas augstskolā viņiem ļāvušas izveidot efektīvu komunikācijas sistēmu ar tūrisma un viesmīlības uzņēmuma darbiniekiem. Viņi ir iemācījušies precīzi formulēt mērķus un prioritātes, iedziļināties un izprast uzņēmējdarbības problēmas, kā arī iedrošinājušas uzsākt savu profesionālo darbību šajā jomā.

Pozitīvi ir vērtējama arī absolventu gatavība turpināt sadarbību ar izglītības iestādi, gan piedāvājot prakses vietas studentiem, gan sadarbojoties tūrisma uzņēmējdarbības aktuālo problēmu izzināšanā un izpētē.

2.6.2. Analīze un novērtējums par darba devēju aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Augstskolā, līdzīgi kā iepriekšējos pašnovērtējuma periodos, tiek veikta darba devēju anketēšana, kuras mērķis ir noteikt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” kvalitatīvos sasniegumus, lietderību reālajā darba vidē, kā arī prognozēt absolventu nākotnes darba iespējas.

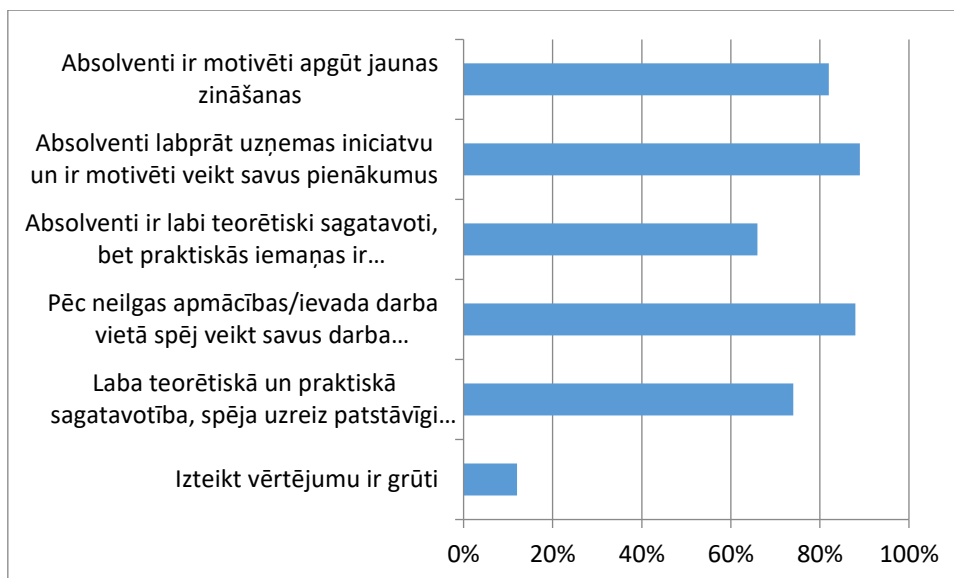
Laika periodā no 2019. līdz 2021. gadam daudzi ar tūrisma un viesmīlības jomu saistītie darba devēji sastopas ar vairākām uzņēmējdarbības vides problēmām – firmas darbības apturēšanu uz laiku, bankrotēšanu, viesnīcu slēgšanu uz nenoteiktu laiku utt. Ar to ir saistītas viņu grūtības absolventu darbiekārtošanā. Sākot ar 2022.gada otro pusi, situācija pakāpeniski saka uzlaboties un darba devēju vēlme pieņemt darbā un praksē gan programmā studējošus gan arī absolventus attiecīgi pieaug.

Kā liecina aptaujas rezultāti, lielākā daļa aptaujāto darba devēju ir apmierināti ar ISMA studiju programmas studentu profesionālo sagatavotību darbam.

2019.-2022. gadu aptaujās piedalījās vairāki darba devēji no sekojošām jomām:

- LR tūrisma uzņēmumi (6 darba devēji)
- LR viesmīlības sektora uzņēmumi (3 darba devēji)
- LR ēdināšanas sektora uzņēmumi (4 darba devēji).
- ārzemju tūrisma uzņēmumi (4 darba devēji)
- Uzbekistānas un t.sk. Fergānas ielējas tūrisma un viesmīlības uzņēmumi (6 darba devēji)

To pārskata perioda viedokļu apkopojums ir piedāvāts 9. Attēlā.



Attēls Nr. 9. Darba devēju vērtējums par ISMA absolventu profesionālo sagatavotību 2019.-2022.gg.

Ir jāatzīmē, ka nodarbinātības perspektīvu izvērtējumā īpaši nozīmīgas ir atbildes uz jautājumu par darbinieku vēlmi apgūt jaunas zināšanas. Darba devēji novērtēja šo prasmi kā ļoti labu un labu. Tas nozīmē, ka ISMA studiju programmas absolventi ir motivēti apgūt jaunas zināšanas un gatavi reaģēt uz darba tirgus izaicinājumiem. Arī atbildes uz pārējiem jautājumiem apliecina, ka studiju programmas absolventi ir kompetenti un atbilst darba devēju prasībām.

2.7. Studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes novērtējums programmai

Ar mācībspēku un studējošo mobilitātes organizēšanu ISMA nodarbojas Ārējo sakaru daļa, kas ir izveidota ar mērķi nodrošināt ISMA starptautisko sadarbību ar citu valstu augstākās izglītības iestādēm, organizācijām un asociācijām. Ārējo sakaru daļa organizē studentu stažēšanos ārzemju uzņēmumos, kā arī apmācības savā specialitātē ārzemju augstskolās. Jebkurš ISMA students var iziet praksi vienā no ES valstīm Erasmus programmas ietvaros un saņemt programmas paredzēto stipendiju. Katru gadu studentiem ir iespēja iegūt detalizētu informāciju par praksi un tās nosacījumiem, kā arī tikties ar partneriem, kuri piedāvā nodarbinātības iespējas, apmeklējot ISMA ikgadējo starptautisko konferenci Internship & Employment.

Erasmus+ augstākās izglītības iestāžu studentiem sniedz iespēju iegūt starptautisku pieredzi un zināšanas studijās kādā no partneru augstākās izglītības iestādēm vai praktizēties ārvalstu uzņēmumos vai citās atbilstošās darba vietās.

Studiju mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem pavadīt noteiktu studiju periodu, mācoties citas dalībvalsts augstskolā;
- sniegt iespēju studentiem gūt vērtīgu akadēmisko, valodas un kultūras pieredzi, studējot citās Eiropas valstīs;
- veicināt sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzlabot uzņemošo augstskolu studiju vidi;

- sekmēt labi kvalificētu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Prakses mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem augstskolu absolventiem gūt praktisku pieredzi uzņēmumā vai organizācijā citā Eiropas valstī;
- palīdzēt studentiem piemēroties ES darba tirgus prasībām;
- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem absolventiem attīstīt īpašas prasmes, tai skaitā valodas prasmes un uzlabot izpratni par ekonomisko un sociālo kultūru;
- veicināt sadarbību starp augstskolām un uzņēmumiem;
- sekmēt labi kvalificētu, atvērtu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Pēc mobilitātes beigām:

- uzņemošā iestāde nodrošina studentu un ISMA augstskolu ar sekmju izrakstu, kas apliecina, ka saskaņotā programma ir izpildīta;
- ISMA, izmantojot ECTS vai ekvivalentu kredītpunktu sistēmu, akadēmiski atzīst mobilitātes perioda studijas, kā to paredz mācību līgums;
- mobilitātes periods tiek minēts arī diploma pielikumā.

Studiju laikā ārvalstīs:

- studentam jāievēro noslēgtā Erasmus finansējuma līguma noteikumi, kā arī studiju līguma nosacījumi;
- jebkuras izmaiņas mācību līgumā studentam nekavējoties rakstiski jāsaskaņo ar ISMA un uzņemošo augstskolu;
- ārvalsts augstskolā studentam jāpavada pilns nolīgtais studiju periods, jākārto nepieciešamie eksāmeni vai citi pārbaudījumi un jāievēro augstskolas noteikumi un kārtība;
- beidzot mobilitātes periodu, studentam jāsaņem ārvalsts augstskolas parakstīts sekmju izraksts. Tajā ir norādīti apgūtie studiju kursi un apkopoti iegūtie kredītpunkti un atzīmes;
- ISMA nodrošina veiksmīgi apgūto priekšmetu pilnu akadēmisko atzīšana (izmantojot ECTS kredītpunktu sistēmu);
- Erasmus studiju perioda laikā ārvalstī students netiek atbrīvots no maksas par studijām ISMA.

Studijās var doties studenti, sākot no 2. studiju gada, augstskolu nesenie absolventi mācību mobilitātes ietvaros var doties praksē ne vēlāk kā gadu pēc augstskolas absolvēšanas. Mobilitātes brauciena ilgums studijām ir no 3 mēnešiem līdz 12 mēnešiem, savukārt praksei – no 2 mēnešiem līdz 12 mēnešiem.

Kopumā 2019.-2022. gadu periodā uz praksi, to starp izmantojot arī Erasmus+ programmas iespējas, devas 33 programmas studenti.

Protams, 2019.-2022. gadu periodā mobilitātes iespējas būtiski apturēja ar COVID-19 izraisīta pandēmija un ar to saistītie ierobežojumi. Tomēr, cerams, ka sākot no 2021./2022. studiju gada situācija pakāpeniski sāks izlaboties.

Laika posmā no 2019.gada līdz 2022.gadam izejošās mobilitātes iespējas izmantojuši 13 ISMA bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” studējošie (skat.6.tabulu). Neskatoties uz pandēmiju, 12 ārzemju studenti spēja atbraukt un piedalīties studiju procesā 2019.-2022.gg. laikā.

*Tabula Nr.6.
Studējošo mobilitāte pa gadiem, 2019.-2022.gg.*

<i>Studējošo izejošā mobilitāte pa gadiem</i>	2019/20.	2020/21.	2021/22.
Prakses mobilitāte	13	12	8
Studiju mobilitāte	4	3	6
<i>Studējošo iebraucošā mobilitāte pa gadiem</i>			
	5	3	4

Kopumā studējošo mobilitāte vērtējama pozitīvi, jo katru gadu ISMA studenti dodas uz vairākām valstīm apmaiņas braucienos, un aktīva ir arī studentu ierašanās Rīgā, lai izmantotu iespēju apgūt profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” piedāvātos studiju kursus. Ar iekļaušanos studiju procesā problēmu parasti nav, jo gan ISMA studenti, gan mācībspēki ir pieraduši nodarbībās redzēt pārstāvjus no dažādām valstīm, jo tādu ir daudz arī pastāvīgo studentu vidū. Turklāt šie ISMA pastāvīgie studenti var veiksmīgi palīdzēt uz laiku atbraukušajiem labāk izprast studiju procesa, sadzīves vai kultūras atšķirības Latvijā un tām pielāgoties.

3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums

3.1. Resursu un nodrošinājuma atbilstība studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai

Studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” īstenošana notiek moderni aprīkotās telpās Lomonosova ielā 1, kur ir pilnībā atjaunota ēka ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafejnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparatūru mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem, interaktīvajām tāfelēm – kas ir noderīgi gan kā palīglīdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai. Piemēram, studentu prezentācijas prasmes tiek trenētas un pārbaudītas, daudzos studijuursos prezentējot grupu un individuālos darbus, kur tiek izmantoti projektori un atbilstoša prezentāciju programmatūra. Studiju programmas īstenošanai nav nepieciešamas speciāli aprīkotas laboratorijas (izņemot studiju kursus, saistītus ar ēdināšanas industrijas aspektiem (to sk. arī specializētiem brīvās izvēles kursiem), kā Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība u.c. Šādam nolūkam ISMA ir aprīkojusi blakus ISMA kafejnīcai speciālas telpas, kur var veikt kulinārijas meistar klases vai galda klāšanas apmācību, kā arī tur ir R-Keeper (ēdināšanas uzņēmuma uzskaites sistēma) termināls. Studenti arī tiek apmācīti darbam ar sistēmām, ko plaši izmanto viesmīlības un tūrisma jomā strādājošie uzņēmumi Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas priekšmeta ietvaros. Šo studiju kursa laikā studenti iepazīs ar Hotelinco (viesnīcu vadības informācijas sistēma) un Amadeus (aviobiļešu rezervēšanas sistēma tiešsaistē). Kursi, kas saistīti ar informācijas sistēmu apguvi notiek speciāli aprīkotās datorklasēs ar tiešsaistes piekļuves iespējām.

Lai nodrošinātu studentiem piemērotu vidi augstu studiju rezultātu sasniegšanai, dažādām nodarbībām tiek izmantotas atbilstošas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi nepieciešamības gadījumā šajās telpās ir viegli organizēt darbu pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē

zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātnisko krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

4. Mācībspēki

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu

Bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” iesaistīto mācībspēku sastāvs kopumā ir samērā stabils, taču kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, protams, ir notikušas izmaiņas gan mācībspēku sastāvā, gan skaitliskajos rādītājos.

Kopumā “Uzņēmējdarbības vadība” studiju virzienā 2022.gadā, tostarp arī programmas kursu pasniegšanā bija iesaistīti 19 pasniedzēji ar doktora grādu, 15 – ar maģistra grādu, 34 – kopā. Kopumā mācībspēku ar doktora grādu procentuālais sadalījums kopskaitā ir 56%.

Programmas īstenošanā aizvien vairāk tiek iesaistīti mācībspēki – praktiķi, līdz ar to paaugstinājies neievēlēto mācībspēku rādītājs, taču joprojām lielā vairākumā programmā iesaistīti ISMA pamatievēlētais akadēmiskais personāls.

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam.

Praktiķu piesaistīšana apmācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība, ko novērtē ISMA studenti. Tāpēc regulāri tiek pieaicināti arī vieslektori ne tikai pilna studiju kursa apguvei, bet arī atsevišķu tēmu iztirzāšanai. Daļa no šādām lekcijām tiek organizēta konkrētām studentu grupām attiecīgā studiju kursa ietvaros, daļa ir plaši pieejamas jebkuram interesentam ISMA. Mācībspēki aktīvi līdzdarbojas studiju programmas pilnveidē, studiju kursu aktualizācijā, metodiskajā darbā, kā arī nemitīgi pašpilnveidojas tālākizglītībasursos, semināros, tālākās studijās, piedalās zinātniskajā pētniecībā, konferencēs, projektos. Zinātniskās darbības rezultāti tiek iestrādāti studijuursos, iepazīstinot arī studentus ar jaunākajām tendencēm nozarē.

Lai paaugstinātu mācībspēku kvalifikāciju, vadoties no akreditācijas ekspertu rekomendācijām, programmas mācībspēki izgāja sekojošus kursus. Kursus sagatavoja pašiem spēkiem, kā arī piesaistot ekspertus.

Izstrādāti valodu līmeņa pārbaude un valodu kursi – notiks 2022.g. rudenī

Jau notika kvalifikācijas celšanas kursi:

1. Starpkultūru komunikācija modernajā izglītības vidē – rīki un mērķi (28.01.2022)
2. Studiju virziena akreditācijas procesa īstenošanas posmi new (28.01.2022)
3. Zinātniskie pētījumi (28.01.2022)
4. Darbs ar bibliogrāfiju akadēmiskajos pētījumos (21.04.2022)

5. Zinātniskā raksta publikācija. (22.04.2022)

Ir jāatzīmē, ka ISMA augstskola ir LDDK, LTRK biedrs, kā arī Latvijas viesnīcu un restorānu asociācijas (LVRA) biedrs. ISMA administrācija regulāri piedalās asociāciju pasākumos, izplata informāciju virziena un programmas mācībspēkiem. Programmas mācībspēki piedalās LVRA rīkotos pasākumos un regulāri saņem informāciju par industrijas jaunumiem, tai skaita arī likumdošanas jomā un valsts atbalstā pēc COVID-19.

4.5. Akadēmiskā personāla iesaiste zinātniskajā pētniecībā un iegūtās informācijas pielietojums studiju procesā

Ņemot vērā, ka ISMA vadība aktīvi motivē mācībspēkus un darbiniekus uz pētniecisko un zinātnisko darbu, atbalstot un stimulējot arī materiāli, kā arī pašā augstskolā tiek organizētas vairākas ikgadējās konferences (*Information Technologies and Management, Open learning and Distance Education*), sadarbībā ar Biznesa kompetenču centru – Business Competences, Trade Marketing, Business Environment u.c. pasākumi, kuros darbinieki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmā iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā rakstus un publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībzinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

2019.-2022. gadu garuma ISMA mācībspēki piedalījās gan pašmāju, gan vietējo partneru rīkotajos pasākumos, konferencēs (LU ATEE konference, LLU Reģionālās attīstības konferencē u.c.)

Minētajā perioda notika 17 kvalifikācijas pacelšanas kursi (arī attālināti), sadarbība ar Ukrainas Kazahstānas partneriem, to izgāja vairāk par 600 ārzemju augstskolu mācībspēkiem. Kursu izstrādē un pasniegšanā tika iesaistīti programmas mācībspēki: J. Dehtjare, V. Riasčenko, J. Mironova, T. Lapaine, J. Korjuhina, Z. Oborenko un vairāki citi.

Aktīvas partnerattiecības turpinājās arī pēc 2022g. 24. Februāra Krievijas kara uzbrukuma. Attālināti turpinājās Ukrainas mācībspēku stažēšanās, publicējas savstarpējas zinātniskas publikācijas, Ukrainas mācībspēki – kara bēgļi saņēma 4 Latvijas valsts stipendijas zinātniskai darbībai Latvijā, kuras rezultātā tiks izstrādāti jauni studiju materiāli un tiks nopublicēti raksti zinātnisko rakstu krājumos, to starp arī indeksētos.

Minētāja laika periodā esošie ISMA virziena un programmas mācībspēki atjaunoja savu dalību LZP, kā arī iestājas jauni – A. Djakona, J. Lukjanova. Kopumā 2022.gada sākumā par LZP biedriem kļuva 7 virziena mācībspēki.

Mācībspēku motivācija iekļauties zinātniskā darbībā – pārstrādāts nolikums par akadēmiskiem amatiem, izveidots rakstu finansējuma fonds gadā – 20 publikācijām. Mācībspēki ir aicināti regulāri publicēties pašmāju izdevumos, piemēram, žurnālā *Education and Economics*, kurš sākot no 2021.gada ir indeksējams Copernicus datu bāze, tuvāka laika mērķis – Scopus indeksācijas iekļaušana.

Pateicoties finansējuma fonda izveidei, 2021./2022. gadā pieauga mācībspēku interese publicēt zinātniskas darbības rezultātus arī citos izdevumos.

Kopumā virziena ietvaros 2019.-2022. Gada perioda mācībspēki piedalās 9 zinātniskā institūta projektos, piemēram, 2021. Gadā noslēdzas starptautiskais projekts FUSE IT, bija iesniegti 3 jaunie projekti.

Programmas mācībspēki arī piedalījās KVK izveidotajā kolektīvajā monogrāfijā “*Development and Transformation Processes in the Tourism Industry Under the Conditions of Globalization*” (2019.gadā). Iegūtās zināšanas un kontakti labjūtas pakalpojumu industrijas sfērā ļauj plānot labjūtas pakalpojumu vadības specializācijas dibināšanu programmas ietvaros turpmākajos gados. ISMA arī veiksmīgi sadarbojas ar Lietuvas Kolping University of Applied Sciences, to mācībspēki ik gadu apmeklē ISMA ar vieslekcijām tūrisma jomā, piemēram, 2020.gada aprīlī jau ir ieplānotas divu pasniedzēju vizītes ar lekcijām par eko tūrismu un tumšo tūrismu (*dark tourism*), un to aspektiem, šīs lekcijas notiks ISMA studiju kursa Tūrisma vadība ietvaros.

Daži piemēri, kas nozīmīgi tieši bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” studiju procesam un studiju kursu pilnveidei, apkopoti tabulā Nr.7.

Tabula Nr.7.

Mācībspēku zinātniskās darbības piemēri, kas izmantoti studiju procesa pilnveidē

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts/ praktiskā darbība	Atbilstošie studiju kursi
Mironova J.	Dehtjare J. Deniss Djakons, Julija Mironova. LATVIAN TOURISM DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF REGIONAL SUSTAINABILITY. 2022. Proceedings of the 2022 International Conference “ECONOMIC SCIENCE FOR RURAL DEVELOPMENT” Jelgava, LLU ESAF, 11-13 May 2022	Ilgspējīga tūrisma attīstība, Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums
Balode I.	Dehtjare J., Mironova J., Balode I. Innovative strategy development for supporting sustainable tourism in Latvia. Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 березня 2022 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т.В. Маматової. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. – 228 с. DOI: https://doi.org/10.33287/3320221	Ilgspējīga tūrisma attīstība Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde, Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums
Dehtjare J.	Dehtjare, J., Babics, I., Verdenhofa, O., & Riashchenko, V. A STRATEGY DEVELOPMENT FOR A SMOOTH TRANSITION INTO THE REMOTE STUDIES IN LATVIAN EDUCATION INSTITUTIONS IN A PANDEMIC. 2020. Economics & Education, 5(2), 76-82. https://doi.org/10.30525/2500-946X/2020-2	Digitālais mārketing
	Dehtjare J., Gehtmane-Hofmane I., Korjuhina J. An application of modern technological solutions in order to enhance the process of distance learning. 2019. ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. https://doi.org/10.22364/atee.2019.itre ISBN 978-9934-18-482-6	Digitālais mārketing
Dehtjare J.	Dehtjare J. Digitalization of the Hospitality Industry and its Impact on Education. Collective monograph “Development and Transformation Processes in the Tourism Industry Under the Conditions of Globalization”. Klaipeda State University of Applied Sciences. 2019 – E-book proceedings, ISBN 978-609-454-384-5., 106-113 pg. (Internet, http://ebooks.kvk.lt/einfo/1811/development-and-transformation-processes-in-the-tourism-industry-under-the-conditions-of-globalization/)	Tūrisma vadība

Dehtjare J.	Khafizova K., Dehtjare J. The analysis of MICE tourism development in the world and in Uzbekistan. Economics and Education. International Scientific Journal, Vol. 4, Issue 1. – pg. 40-52. pISSN 2500-946X, eISSN 2592-8236.	Pasākumu vadība
Korjuhina, J.	Koryuhina C., Shamshina T. (2019) Service quality improvement in hospitality-related enterprises. The 17th International scientific conference “Information technologies and management” IT&M 2018 Theses, ISMA University, Riga, ISSN 1691-2489, p. 139-141	Izmitināšanas industrija
Lukjanova J.	Lukjanova, J. Problems and Trends of Regional Tourism Development in Latvia. Economics. Ecology. Socium 2019, 3, 1-11. Institute of Market Problems and Economic-and-Ecological Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, Odessa, Ukraine.	Kultūrvēsturiskie rekreācijas resursi
Lukjanova J.	Lukjanova J. The role of health tourism in reducing the number of occupational diseases and accidents in the mechanical engineering and metalworking sectors in Latvia. MATEC Web Conf. Volume 297, 2019. X International Scientific and Practical Conference “Innovations in Mechanical Engineering” (ISPCIME-2019).	Rekreoloģija
Balode I.	Dehtjare J., Mironova J., Balode I. Innovative strategy development for supporting sustainable tourism in Latvia. Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 березня 2022 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т.В. Маматової. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. – 228 с. DOI: https://doi.org/10.33287/3320221	Ilgtspējīga tūrisma attīstība Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde, Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums

4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums. Studējošo un mācībspēku skaita attiecība studiju programmas ietvaros

Pilnībā izprotot mācībspēku sadarbības nozīmi, ISMA īsteno mācībspēku sadarbību trijos blokos:

1. Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
2. Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.
3. Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Lai nodrošinātu starppriekšmetu sasaisti un saskaņotas prasības attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī tiktu izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās, studiju kursu saturs regulāri tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem. Tas notiek gan Padomes sēdēs, gan katedru sanāksmēs, gan arī mācībspēkiem tiekoties neformālā gaisotnē, lai savstarpēji dalītos ar informāciju un saskaņotu darbību savos studijuursos.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „*Open Learning and Distance Education*” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi. Konferences laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019. gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019. gada 23.-26.aprīli ISMA risinājās Erasmus+ ietvaros pirmā starptautiskā akadēmiskā personāla pieredzes apmaiņas nedēļa, kas iekļāva lekciju lasīšanu ISMA studējošiem un pārējiem interesentiem, kā arī formālas (semināri, prezentācijas) un neformālas tikšanas (ISMA STTW, *Staff Teaching and Training Week*). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību gan iekšējo gan ārējo (partneruniversitāšu) mācībspēku vidū, un ir plānots attīstīt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā tiek īstenota, ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti. Kopīgi zinātniskie pētījumi aptver tādas jomas kā vadības inovatīvie risinājumi uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšana, cilvēkresursu menedžments un cilvēkkapitāla attīstīšana uzņēmumos, sociālās uzņēmējdarbības problemātika un risinājumi, kā arī citi ar virziena ietvaros īstenotu studiju programmu specifiku saistītie pētījumi.

Pašnovērtējuma sagatavošanas brīdī (05.03.2020.) Profesionālā bakalaura studiju programmā "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" ir 532 studējošie un programmas īstenošanā iesaistīti 33 mācībspēki, līdz ar to uz 1 mācībspēku, neskaitot pieaicinātos vieslektorus, ir 16 studentu.

Pielikumi

1. Pielikums. Studiju programmas plāni

ISMA Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” pilna laika studiju plāns

Uzņēmējdarbības vadība tūrismā	Daļa	KP	ECTS	Pārb. forma	1.sem.	2.sem.	3.sem.	4.sem.	5.sem.	6.sem.	7.sem.	8.sem.
Uzņēmējdarbības tiesiskais regulējums	B	4	6	E	4							
Filozofija, pasaules kultūra un ētika	A	4	6	DI; E	2	2						
Lietišķā angļu valoda/ Latviešu valoda ārvalstniekiem	A	4	6	DI; E	2	2						
Kvantitatīvās metodes un statistika	A	4	6	DI; E	2	2						
Lietišķā informātika	A	4	6	E	4							
Ievads uzņēmējdarbībā	B	4	6	E	4							
Ekonomika	B	4	6	DI; E	2	2						
Vides, darba un civilā aizsardzība	A	2	3	E		2						
Darba tiesības	A	2	3	DI		2						
Pētnieciskais darbs 1: Ievads studijās un pētniecībā Kursa darbs 1	B	4	6	DI; A		4						
Vadības psiholoģija un socioloģija	B	4	6	E			4					
Grāmatvedība un nodokļi	B	4	6	E			4					
Vadības teorija	B	4	6	E			4					
Mārketinga	B	4	6	E			4					
Biznesa komunikācija	B	2	3	DI					2			
Personāla vadība un lietvedība	B	4	6	E				4				
Uzņēmuma pārvaldība	B	2	3	E				2				
Pētnieciskais darbs 2: Projektu vadība Kursa darbs 2	B	4	6	E; A				4				
Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas	B	4	6	DI; E					2	2		
Finanšu pārvaldība	B	4	6	E					4			
Pasākumu vadība	B	2	3	DI				2				
Pētnieciskais darbs 3: Stratēģiskā vadība Kursa darbs 3	B	4	6	E; A						4		
Loģistika	B	2	3	E					2			
Starta uzņēmējdarbības vadība	B	2	3	E							2	
Vispārējā kvalitātes vadība	B	2	3	E							2	
Inovāciju vadība	B	2	3	E							2	
Sociālā uzņēmējdarbība	B	2	3	E							2	
Mārketinga vizuālā komunikācija	B	2	3	E							2	
Digitālais mārketinga	B	2	3	E							2	
Elektroniskā komercija	B	2	3	E							2	
Mārketinga pētījumi	B	2	3	E							2	

Tūrisma pamati	B	2	3	DI		2						
Izmitināšanas industrija	B	2	3	E			2					
Otrā svešvaloda	B	4	6			2	2					
Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde	B	2	3	E					2			
Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība	B	2	3	E					2			
Tūrisma uzņēmuma darbības prakse	B	2	3	E						2		
Tūrisma vadība	B	2	3	E						2		
Ekskursiju mācība	B	2	3	E						2		
Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums	B	2	3	E						2		
Rekreoloģija	B	2	3	E							2	
Specializācija vai cits izvēles studiju kurss no ISMA kataloga	C	6	9	DI					2	2	2	
Prakse 1	B	8	12	A				8				
Prakse 2	B	8	12	A					4	4		
Prakse 3	B	8	12	A								8
Kvalifikācijas eksāmens, bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana	B	12	18									12
KP kopā:		160	240		20	20	20	20	20	20	20	20
Brīvās izvēles studiju kursi:	C	KP	ECTS	Pārb. forma	1.sem.	2.sem.	3.sem.	4.sem.	5.sem.	6.sem.	7.sem.	8.sem.
Ilgspējīga tūrisma attīstība	C	2	3	DI					2			
Ēdināšanas uzņēmumu darba organizācija	C	2	3	DI						2		
Uzskaitē un kontrole ēdināšanas uzņēmumos	C	2	3	DI							2	
Kultūrvēsturiskie rekreācijas resursi	C	2	3	DI							2	
Specializācija: Digitālās tehnoloģijas tūrismā	C	6	9									
Digitālo risinājumu plānošana un prototipēšana	C	2	3	DI					2			
Grafiskais web-dizains	C	2	3	DI						2		
Front-end programmēšana	C	2	3	DI							2	

ISMA Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” nepilna laika studiju plāns

Uzņēmējdarbības vadība tūrismā	KP	ECTS	Pārb. forma	1.sem.	2.sem.	3.sem.	4.sem.	5.sem.	6.sem.	7.sem.	8.sem.	9.sem.
Uzņēmējdarbības tiesiskais regulējums	4	6	E	4								
Filozofija, pasaules kultūra un ētika	4	6	DI; E	2	2							
Lietišķā angļu valoda/ Latviešu valoda ārvalstniekiem	4	6	DI; E	2	2							
Kvantitatīvās metodes un statistika	4	6	DI; E	2	2							
Lietišķā informātika	4	6	E	4								
Ievads uzņēmējdarbībā	4	6	E	4								

Ekonomika	4	6	DI; E	2	2							
Vides, darba un civilā aizsardzība	2	3	E		2							
Darba tiesības	2	3	DI		2							
Pētnieciskais darbs 1: Ievads studijās un pētniecībā Kursa darbs 1	4	6	DI; A		4							
Tūrisma pamati	2	3	DI		2							
Izmitināšanas industrija	2	3	E			2						
Vadības psiholoģija un socioloģija	4	6	E			4						
Grāmatvedība un nodokļi	4	6	E			4						
Vadības teorija	4	6	E			4						
Mārketings	4	6	E			4						
Biznesa komunikācija	2	3	DI					2				
Personāla vadība un lietvedība	4	6	E				4					
Uzņēmuma pārvaldība	2	3	E				2					
Pētnieciskais darbs 2: Projektu vadība Kursa darbs 2	4	6	E; A				4					
Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas	4	6	DI; E					2	2			
Finanšu pārvaldība	4	6	E					4				
Pasākumu vadība	2	3	DI				2					
Pētnieciskais darbs 3: Stratēģiskā vadība Kursa darbs 3	4	6	E; A						4			
Loģistika	2	3	E					2				
Starta uzņēmējdarbības vadība	2	3	E							2		
Vispārējā kvalitātes vadība	2	3	E							2		
Inovāciju vadība	2	3	E							2		
Sociālā uzņēmējdarbība	2	3	E							2		
Mārketinga vizuālā komunikācija	2	3	E							2		
Digitālais mārketings	2	3	E							2		
Elektroniskā komercija	2	3	E								2	
Mārketinga pētījumi	2	3	E							2		
Otrā svešvaloda	4	6							2	2		
Specializācija vai cits izvēles studiju kurss no ISMA kataloga	6	9	DI					2	2	2		
Prakse 1	8	12	A				8					
Prakse 2	8	12	A					4	4			
Prakse 3	8	12	A								8	
Kvalifikācijas eksāmens, bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana	12	18									4	8
Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde	2	3	E					2				
Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība	2	3	E					2				
Tūrisma firmas darbības prakse	2	3	E						2			
Tūrisma vadība	2	3	E								2	

Ekskursiju mācība	2	3	E						2			
Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums	2	3	E								2	
Rekreoloģija	2	3	E							2		
KP kopā:	160	240		20	18	18	20	20	18	20	18	8
Brīvās izvēles studiju kursi:	KP	ECTS	Pārb. forma	1.sem.	2.sem.	3.sem.	4.sem.	5.sem.	6.sem.	7.sem.	8.sem.	9.sem.
Ilgspējīga tūrisma attīstība	2	3	DI					2				
Ēdināšanas uzņēmumu darba organizācija	2	3	DI						2			
Uzskaitē un kontrole ēdināšanas uzņēmumos	2	3	DI							2		
Kultūrvēsturiskie rekreācijas resursi	2	3	DI							2		
Specializācija: Digitālās tehnoloģijas tūrismā	6	9										
Digitālo risinājumu plānošana un prototipēšana	2	3	DI					2				
Grafiskais web-dizains	2	3	DI						2			
Front-end programmēšana	2	3	DI							2		

2. Pielikums. Studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” atbilstība valsts izglītības standartam

Studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā” atbilstība valsts izglītības standartam

	Prasības LR MK noteikumos Nr. 512 „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”	ISMA profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība tūrismā”
Studiju programmas apjoms (KP)	Studiju programmas apjoms – 160 kredītpunkti	Studiju programmas apjoms ir 160 kredītpunkti
Studiju programmas īstenošanas ilgums	Noteikts Augstskolu likumā: 1 studiju gads pilna laika studijās atbilst 40 KP	4 gadi vai 4 gadi un 5 mēneši
Programmu daļas un to apjoms (obligātā, ierobežotās izvēles, izvēles), t.s. noslēguma darba apjoms	Bakalaura programmas obligāto struktūru veido: studiju kursi; prakse; valsts pārbaudījums, kura sastāvdaļa ir bakalaura darba vai diplomdarba (diplomprojekta) izstrādāšana un aizstāvēšana	Studiju programmas obligāto struktūru veido: studiju kursi 124 KP jeb 77,5% apjomā; prakse 24 KP jeb 15%; valsts pārbaudījums, kura sastāvdaļa ir bakalaura darba izstrādāšana un aizstāvēšana - 12 KP jeb 7,5% kopapjoma.
Kontaktstundu apjoms (%)	No bakalaura programmas apjoma (izņemot to apjomu, kas paredzēts praksei un bakalaura darba vai diplomdarba (diplomprojekta) izstrādei) pilna laika studijās ne mazāk kā 40 procentus veido kontaktstundas.	Viena studiju kursa kredītpunkta kontaktstundu skaits pilna laika studijās ir 16, t.i., 40%.
Obligātais saturs atbilstoši standarta prasībām	Vispārīgā izglītība: studiju kursu apjoms ir vismaz 20 kredītpunkti; nozares teorētisko pamatkursu un informācijas tehnoloģiju kursu apjoms ir vismaz 36 kredītpunkti; nozares profesionālās specializācijas kursu apjoms ir vismaz 60 kredītpunkti; izvēles daļas kursu apjoms ir vismaz 6 kredītpunkti; prakses apjoms ir vismaz 20 kredītpunkti	Studiju programmas kursu apjomi attiecīgi ir: vispārīgā izglītība: studiju kursi - 20 kredītpunkti; nozares teorētisko pamatkursi - 36 kredītpunkti; nozares profesionālās specializācijas kursi - 62 kredītpunkti; bakalaura programmas brīvās izvēles kursi - 6 kredītpunkti, prakses apjoms ir 24 kredītpunkti
	Valsts pārbaudījums, kura sastāvdaļa ir bakalaura darba vai diplomdarba (diplomprojekta) izstrādāšana un aizstāvēšana, vismaz 12 kredītpunktu apjomā.	Valsts pārbaudījums (12 KP), kura sastāvdaļas ir kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrādāšana un aizstāvēšana.
	Bakalaura programmas apguves laikā studējošais izstrādā un aizstāv vismaz trīs studiju darbus	Studiju programmā ir paredzēti trīs studiju (kurša) darbi, kurus studējošie izstrādā un aizstāv 1., 2.un 3.studiju gadu noslēgumā
Atbilstība Vides aizsardzības likuma un Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma noteiktajām prasībām	Augstskolu un koledžu visu studiju programmu obligātajā daļā iekļauj vides aizsardzības kursu; Izglītības iestāde nodrošina obligātā civilās aizsardzības kursa pasniegšanu izglītojamajiem augstākajā, vispārējā un profesionālajā izglītībā. Minimālās prasības attiecībā uz obligātā civilās aizsardzības kursa saturu nosaka Ministru kabinets: Civilās aizsardzības kursa apjoms ir ne mazāks kā 1 kredītpunkts.	Studiju programmā paredzēts studiju kurss Vides, darba un civilā aizsardzība 2 KP apjomā
Piešķiramais grāds	Pēc bakalaura programmas apguves piešķir profesionālo bakalaura grādu nozarē (profesionālās darbības jomā) un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju.	Profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā un Tūrisma uzņēmējdarbības vadītāja kvalifikācija
Studiju turpināšanas iespējas	Profesionālais bakalaura grāds dod tiesības,	Tiesības stāties maģistrantūrā un profesionālajās

	izpildot uzņemšanas prasības attiecīgajā maģistra programmā, turpināt izglītību akadēmiskajā maģistra studiju programmā vai maģistra programmā	programmās, kuras paredzētas studijām pēc bakalaura grāda ieguves
Studiju programmas apguves vērtēšanas pamatprincipi un kārtība	Vērtējot otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju rezultātus, ievēro šādus pamatprincipus: vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips	Studiju kursu aprakstos norādītas prasības studiju kursu apguvei un vērtēšanas sistēma, kas sastāv no starppārbaudījumu vērtējumiem un eksāmena vai ieskaites vērtējumiem. Visos šajos pārbaudījumos nepieciešams iegūt pozitīvu vērtējumu. Augstskolā ir noteikta kārtība, kādā citās augstākās izglītības iestādēs iegūtos vērtējumus studiju programmas direktors pārskaita. Studiju programmas apguves vērtēšanā izmanto kvalifikācijas eksāmenu un bakalaura darbu aizstāvēšanu.
	Studiju rezultātu sasniegšanas pakāpi vērtē 10 baļļu skalā vai ar vērtējumu "ieskaitīts/neieskaitīts".	Ieskaite ar vērtējumu "ieskaitīts/neieskaitīts" tiek izmantotas tikai daļos C daļas studijuursos, pārsvārā studiju rezultātus vērtē 10 baļļu skalā.
Studiju prakses raksturojums (ja attiecināms)	Praksi īsteno saskaņā ar prakses līgumu par prakses vietas nodrošināšanu vai saskaņā ar augstskolas lēmumu par prakses vietu nodrošināšanu pašā augstskolā. Prakses līgumu augstskola slēdz ar darba devēju. Prakses līgumā vai augstskolas lēmumā par prakses vietu nodrošināšanu ietver prakses mērķus, uzdevumus, prakses norises plānojumu, prakses sasniegumu vērtēšanas kārtību, kā arī pušu pienākumus un atbildību. Prakses mērķi studējošais sasniedz, pamatojoties uz iegūtajām zināšanām, prasmēm, kompetenci un iepriekšējo darba pieredzi. Nosakot prakses mērķus un uzdevumus, prakses saturā iekļauj arī studējošā iepazīšanos ar attiecīgās prakses organizācijas pārvaldes struktūru un darbības principiem. Prakses mērķu un uzdevumu noteikšanā, kā arī prakses novērtējumā piedalās to organizāciju pārstāvji, ar kurām noslēgts līgums par prakses īstenošanu. Augstskola noteiktu prakses daļu var īstenot arī studiju sākuma posmā, lai veidotu un nostiprinātu studējošo priekšstatu par apgūstamo profesiju.	Studiju programmā prakse paredzēta 4.semestrī (8 KP), 5.semestrī (4 KP), 6.semestrī (4 KP) un 7.semestrī (8 KP). ISMA slēdz divpusējus līgumus ar prakses vietām - uzņēmējiem, kuri izteikuši vēlmi ņemt praksē studentus, iepazīstinot viņus ar prakses uzdevumiem. Prakses uzdevumus aktualizē Studiju virziena padomē. Katru gadu notiek Karjeras dienas, kurās uzņēmēji iepazīstina ar savu uzņēmumu un studenti izvēlas prakses vietas. Dodoties praksē, students slēdz trīspusēju līgumu ar ISMA un uzņēmumu. Pēc prakses students iesniedz Karjeras centrā prakses vadītāja uzņēmumā atsaukumi un prakses atskaiti, kuru vērtē programmas direktore. Pēc tam tiek organizēta prakses konference, kurā piedalās studenti un uzņēmumu pārstāvji.

Pielikums. Studiju programmas " Uzņēmējdarbības vadība tūrismā " atbilstība profesijas standartam

Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas	Atbilstošie studiju kursi studiju programmā "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība"	KP	ECTS
Izpratnes līmenis	Uzņēmējdarbības tiesiskais regulējums	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Filozofija, pasaules kultūra un ētika	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Lietišķā angļu valoda/ Latviešu valoda ārvalstniekiem	4	6
Lietošanas līmenis			
Lietošanas līmenis	Kvantitatīvās metodes un statistika	4	6
Izpratnes līmenis	Lietišķā informātika	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Ievads uzņēmējdarbībā	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Ekonomika	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Vides, darba un civilā aizsardzība	2	3
Lietošanas līmenis			
Priekšstata līmenis			
Lietošanas līmenis	Darba tiesības	2	3
Izpratnes līmenis			
Priekšstata līmenis			
Izpratnes līmenis	Pētnieciskais darbs 1: Ievads studijās un pētniecībā Kursa darbs 1	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Vadības psiholoģija un socioloģija	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Grāmatvedība un nodokļi	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Vadības teorija	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Mārketingis	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Biznesa komunikācija	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Personāla vadība un lietvedība	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Uzņēmuma pārvaldība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Pētnieciskais darbs 2: Projektu vadība Kursa darbs 2	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Finanšu pārvaldība	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Pasākumu vadība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Pētnieciskais darbs 3: Stratēģiskā vadība Kursa darbs 3	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Loģistika	2	3
Lietošanas līmenis			
Loģistikas vadība			
Izpratnes līmenis	Starta uzņēmējdarbības vadība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Vispārējā kvalitātes vadība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Inovāciju vadība	2	3

Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Sociālā uzņēmējdarbība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Mārketinga vizuālā komunikācija	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Digitālais mārketing	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Elektroniskā komercija	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Mārketinga pētījumi	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Tūrisma pamati	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Izmitināšanas industrija	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Otrā svešvaloda	4	6
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība	2	3
Izpratnes līmenis	Tūrisma uzņēmuma darbības prakse	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Tūrisma vadība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Ekskursiju mācība	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums	2	3
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Rekreoloģija	2	3
Izpratnes līmenis	Prakse 1	8	12
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Prakse 2	8	12
Lietošanas līmenis			
Izpratnes līmenis	Prakse 3	8	12
Lietošanas līmenis			